

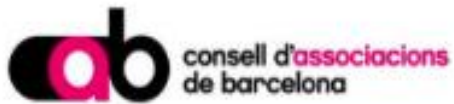
**Informe
Terrassa 2017**

www.elpanoramic.org

Un projecte promogut per:

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona

Ajuntament de
Barcelona

Diputació Tarragona

Autoria: Observatori del Tercer Sector. Cintia Guerrero, Laia Otero i Montse Fernández

Juliol 2018

Continguts

Continguts	3
1. Presentació	4
2. El Panoràmic	6
3. Resum executiu	10
4. Les organitzacions de XXI	13
4.1. Una visió global terrassenca	14
4.2. Articulació de les entitats de base	¡Error! Marcador no definido.
4.3. Les organitzacions de segon i tercer nivell	21
5. Les persones	22
5.1. Persones actives	23
5.2. Les persones associades	24
5.3. Les persones voluntàries	28
5.4. Els equips remunerats	38
5.5. Representació de col·lectius	41
6. El govern de les entitats	43
6.1. L'Assemblea	44
6.2. Juntes, Patronats i Consells Rectors	45
6.3. L'equitat a les entitats	46
7. La dimensió econòmica	49
7.1. Volum econòmic	50
7.2. Fonts de finançament	52
8. Els espais	54
8.1. Les seus	55
8.2. Adequació dels espais	56
9. El repte de la base social	58
Annexos	62

1. Presentació

#A càrrec de l'Ajuntament de Terrassa

2. El Panoràmic

El Panoràmic és una recerca impulsada pel Consell d'Associacions de Barcelona –CAB- i fruit de les reflexions recollides en el 2n Congrés de les Associacions de Barcelona. Aquesta iniciativa que neix del mateix món no lucratiu aporta informació sobre l'abast del teixit associatiu i posa de manifest la seva força, disposant de dades sobre la seva situació i evolució. Des de la segona edició el Panoràmic es va estendre al conjunt del territori català i en la present, que és la tercera edició, el Panoràmic es consolida com una eina per a la millora i l'enfortiment del món associatiu gràcies a la seva visió transversal i les sèries de dades que es van generant, les quals permeten establir reptes i elements de millora alhora que comencen a dibuixar tendències.

La present publicació recull els resultats de El Panoràmic de Terrassa, en concret la segona edició del municipi, en el que han participat 109 entitats, un 54% més que en l'edició anterior on la mostra era de 71 entitats. L'Ajuntament de Terrassa ha tingut un paper clau en la recollida de respostes i a l'hora de copsar les especificitats del territori, com el nou punt de voluntariat creat aquest any, tot incloent preguntes específiques per a les entitats d'aquest municipi. El resultat del treball des de la proximitat és una imatge transversal del món no lucratiu en el municipi que es mostra en el capítol 4 i, a la vegada, l'anàlisi de tendències de la realitat associativa del municipi a partir de la mostra d'entitats participants, en la resta de capítols. Quan és possible s'aporten dades de comparació amb el conjunt de Catalunya.

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat

El Panoràmic treballa des del valor de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

3. Resum executiu

- S'estima a Terrassa hi ha unes 1.186 entitats actives i que hi ha 1 associació per cada 182 habitants aproximadament. Aquesta xifra és força superior a la mitjana del territori català, la qual se situa en 1 entitat per cada 314 habitants i dibuixa una ciutat amb un gran teixit associatiu.
- L'àmbit d'actuació principal de les entitats de Terrassa és el de l'acció social (25%); seguit per la formació i educació (18%) i la cultura (17%).
- La forma jurídica predominant a les entitats no lucratives de Terrassa és la de l'associació, que representa el 80% del total de les organitzacions del municipi, una xifra molt similar a la de Catalunya.
- El 21% de les associacions compta amb d'entre 3 i 30 associats/des, el 35% amb entre 31 i 90, el 27% entre 91 i 250 perses sòcies i per últim el 17% d'organitzacions compta amb més de 250 socis/es. La participació de les persones associades es manté respecte l'any anterior.
- El 57% de les entitats de Terrassa compten amb persones voluntàries. Entre aquestes entitats, el més habitual és que comptin amb 10 o menys persones voluntàries -45%-. L'any passat, les entitats amb persones voluntàries representaven el 68%, tot i que el tram més habitual de persones voluntàries continua sent el mateix.
- Les entitats terrassenques que asseguren conèixer la llei del voluntariat 25/2015 representen el 60% del total.
- El 82% de les organitzacions no lucratives compta amb una assegurança per a les persones voluntàries i el 68% disposa del full de compromís entre la persona voluntària i l'entitat que se signa a l'iniciar el voluntariat.

- Pel que fa al gènere de les persones voluntàries a les entitats terrassenques, existeix una equitat entre homes i dones, tot i que el percentatge de dones és lleugerament superior amb el 54%.
- El nivell d'implicació també és força equitatiu, tot i que la franja més comuna és aquella que representa un menor grau d'implicació, del que participen el 37% de les persones voluntàries de les entitats en comparació amb el 33% de persones que tenen un grau mig d'implicació i el 30% que participa amb un alt nivell d'implicació.
- La majoria de les entitats de Terrassa tenen la seu actual en un espai públic cedit (56%), en segon lloc i amb bastanta diferència respecte a l'anterior, apareixen les entitats que tenen la seu en un espai llogat (17%) i en tercer lloc, en el domicili particular d'una persona membre de l'organització (11%). Les dades de El Panoràmic 2017 respecte a les seus de les entitats segueixen la línia de l'any anterior.
- La mitjana d'ingressos de les organitzacions del municipi és de 27.750 € i el 43% d'organitzacions va tenir uns ingressos de fins a 15.000 € l'any 2016.
- S'ha preguntat a les entitats de Terrassa sobre les accions que realitzen per tal d'augmentar la seva base social, 1 de cada 2 entitats disposa d'un pla específic per incrementar-la, el 21% tenen el pla implementat, i el 28% estan en procés d'implementació del pla. A més, hi ha el 23% que no compta amb cap pla però estan interessats en disposar d'un. Per contra, el 26% de les entitats no tenen cap pla ni n'estan interessades i el 2% considera que no procedeix.

4. Les organitzacions de XXI

4.1. Una visió global terrassenca

Terrassa és la co-capital del Vallès Occidental, i una de les ciutats més importants de Catalunya. Segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, al 2017 comptava amb una població de 216.428 habitants. El municipi està format per sis districtes que inclouen els 35 barris consolidats del municipi i algunes àrees de població disseminades. El seu origen respon a criteris censals i la divisió coincideix en molts casos amb barreres naturals que han esdevingut -amb el temps- en eixos viaris.

El creixement de la ciutat ha estat influenciat pel seu passat industrial, que ha deixat una petjada molt particular en el patrimoni del municipi. Actualment, és una ciutat universitària i industrial, amb un ric patrimoni cultural i artístic. Tanmateix, té una gran activitat esportiva.

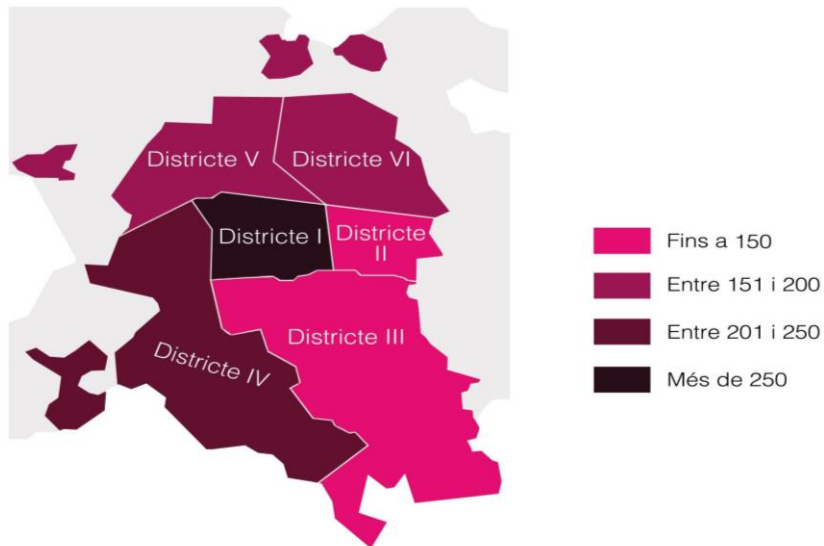
Pel que fa al moviment associatiu, s'estima que hi ha unes 1.186 entitats, segons el directori oficial de l'ajuntament de Terrassa. Per tal de dimensionar aquesta xifra, s'ha calculat la densitat d'organitzacions per habitants. Els resultats mostren que hi ha 1 associació per cada 182 habitants aproximadament. Aquesta xifra és força superior a la mitjana del territori català, la qual se situa en 1 entitat per cada 314 habitants i dibuixa una ciutat amb un gran teixit associatiu.

Gràcies als resultats de El Panoràmic 2017 es podrà fer una comparativa de l'estat de les associacions terrassenques respecte a l'edició de l'any anterior, tenint en compte l'ampliació de la mostra d'enguany i la incorporació del punt de voluntariat que va ser creat al 2017. D'aquesta manera és més fàcil tenir una visió global de l'estat de la qüestió respecte les entitats no lucratives de Terrassa i en un futur veure la tendència d'aquestes.

Els districtes que alberguen seus d'entitats són, el Districte 1 i el Districte 4. El Districte 1, està format pels barris de Plaça Catalunya - Escola Industrial, Barri Universitari- Cementiri Vell, Centre, Vallparadís i l'Antic Poble de Sant Pere; Mentre que, el Districte 4 és el més extens de la ciutat i acull barris tan

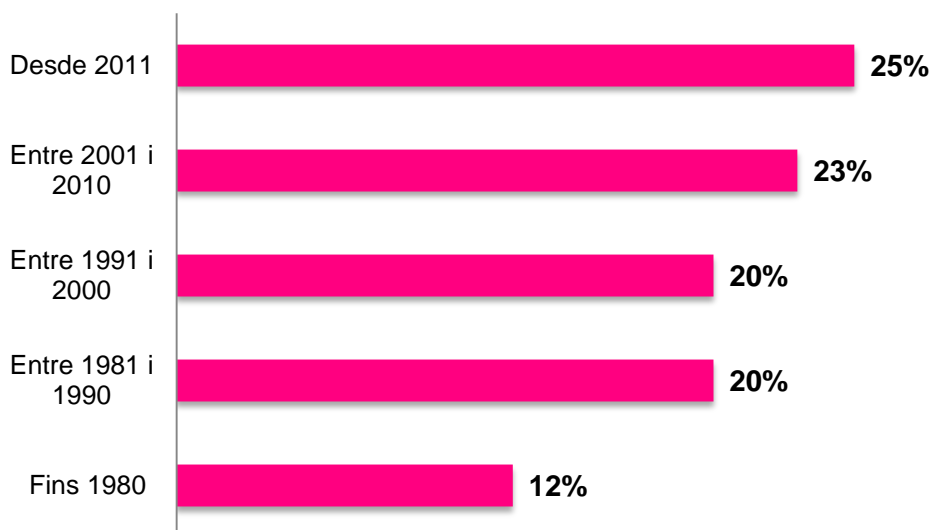
cèntrics com Ca n'Aurell o La Cogullada, així com la Maurina, Roc Blanc, Les Martines, Vista Alegre i Can Palet de Vista Alegre.

Mapa 1 Distribució de les entitats de Terrassa per districtes

Primerament, respecte a l'any de constitució de les entitats, les xifres mostren un sector jove, on pràcticament la meitat de les organitzacions es concentren en el segle XXI, en concret el 48%. Per altre banda, el 12% de les entitats van ser creades abans del 1980, el 20% en la dècada dels anys 80 i el 20% a la dècada dels anys 90.

Gràfic 1 Any de constitució de les entitats de Terrassa

Si es compara amb el conjunt de Catalunya es corrobora la idea que el teixit associatiu terrassenc es caracteritza per la seva joventut. Seguint la línia de Catalunya que situa el naixement d'organitzacions en el segle XXI en el 44% , en el territori terrassenc aquesta xifra és similar, el 48%.

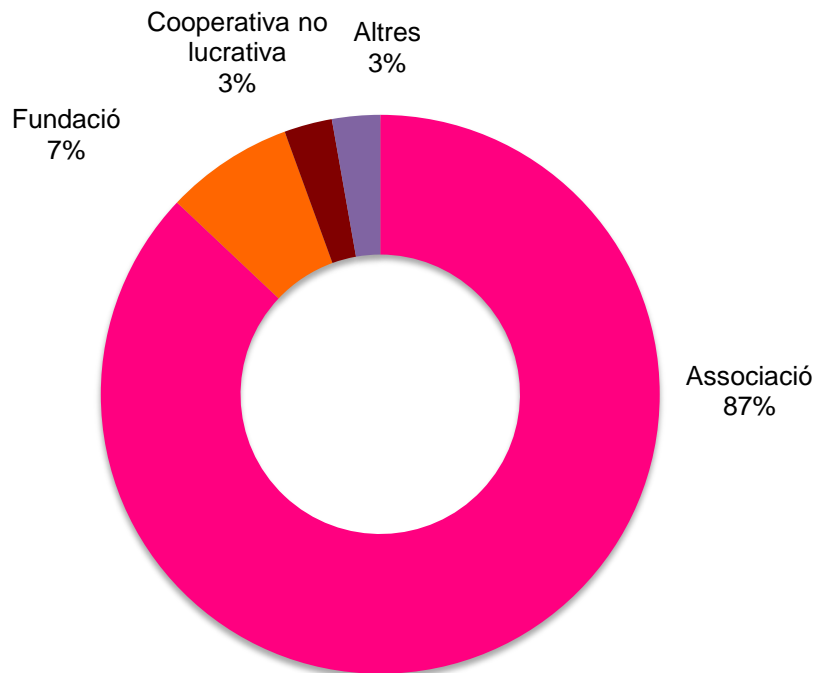
Taula 1 Any de constitució de les entitats de Terrassa i Catalunya

	Terrassa 2017	Catalunya 2017	Diferències (Punts)
Fins 1980	12%	19%	-7
Entre 1981 i 1990	20%	15%	5
Entre 1991 i 2000	20%	22%	-2
Entre 2001 i 2010	23%	25%	-2
Des de 2011	25%	19%	6

La forma jurídica més freqüent entre les entitats és l'associació, el 80% de les entitats de Terrassa participants tenen aquesta forma jurídica. Les fundacions representen el 7%, els clubs esportius el 6% i les cooperatives no lucratives el 3%. Les federacions i les organitzacions sense forma jurídica representen el 1% cadascuna i el 2% restant correspon a altres formes jurídiques.

Les dades obtingudes segueixen la línia del conjunt del territori català, on les proporcions són pràcticament iguals, 85% associacions, 8% fundacions, 4% cooperatives no lucratives i 3% altres.

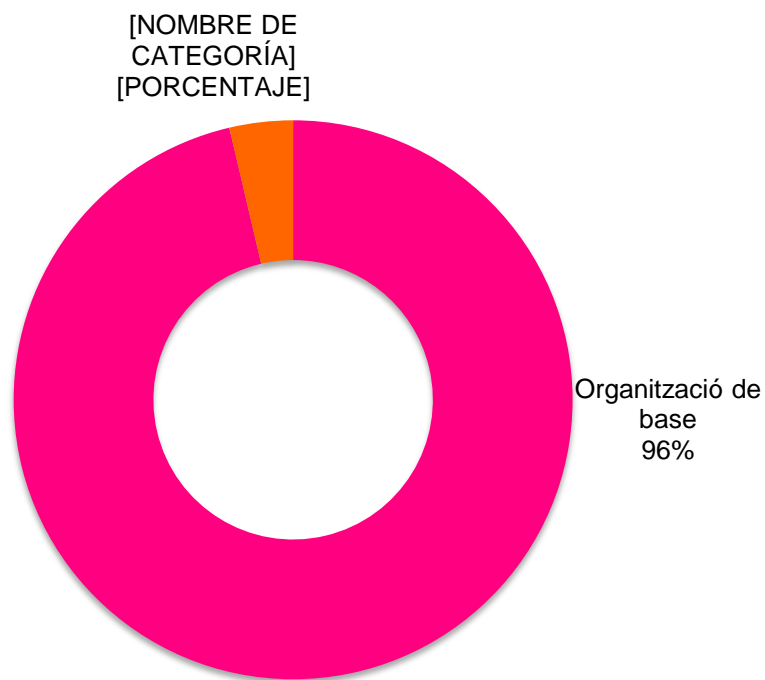
Gràfic 2 Forma jurídica de les organitzacions de Terrassa

Les organitzacions es poden classificar per nivells segons si estan formades per persones o per altres entitats. Així, s'han considerat entitats de base aquelles que agrupen persones i organitzacions de segon nivell o superior a aquelles que agrupen organitzacions –entre aquestes també es poden recollir models híbrids, és a dir, que apleguen persones i organitzacions-.

Els resultats de Panoràmic mostren que el 96% de les organitzacions de la ciutat són de base, mentre que el 4% són de segon nivell o superior, com ara les federacions.

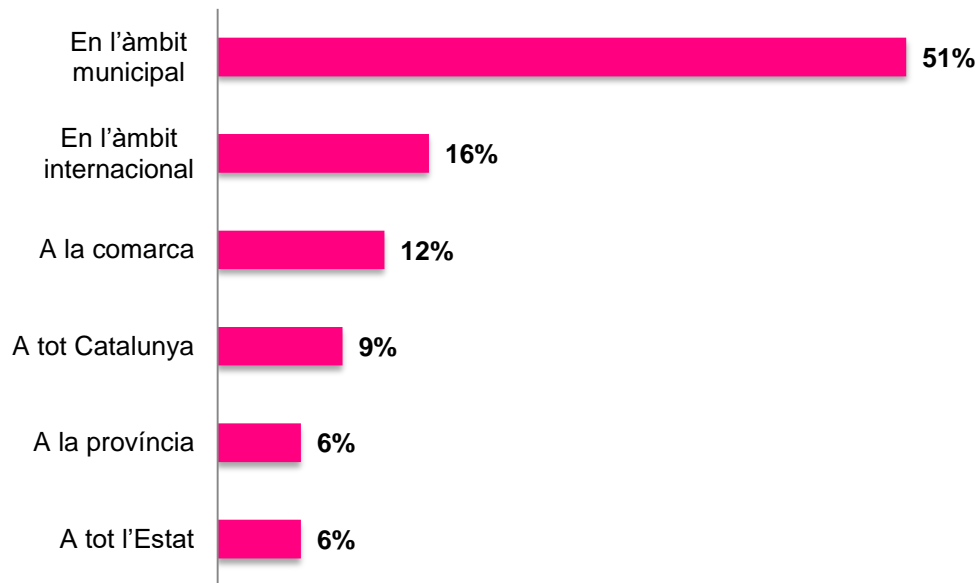
Gràfic 3 Percentatge del nivell d'organització de les entitats a Terrassa

Dins de les entitats, n'hi ha que desenvolupen una part de l'activitat fora del municipi i des del Panoràmic s'ha volgut analitzar on es realitza l'activitat principal. Com a exemple, una organització de cooperació internacional pot desenvolupar una part de la seva activitat en el municipi i altra en els anomenats països del Sud.

Segons els resultats del Panoràmic, el 51% de l'activitat de les entitats es realitza en el mateix municipi, el 16% actua en l'àmbit internacional i el 12% a l'àmbit comarcal. A més, el 9% actua en tot l'àmbit català, el 6% realitza també activitats a nivell provincial i l'altre 6% realitzen actuacions a tot l'Estat.

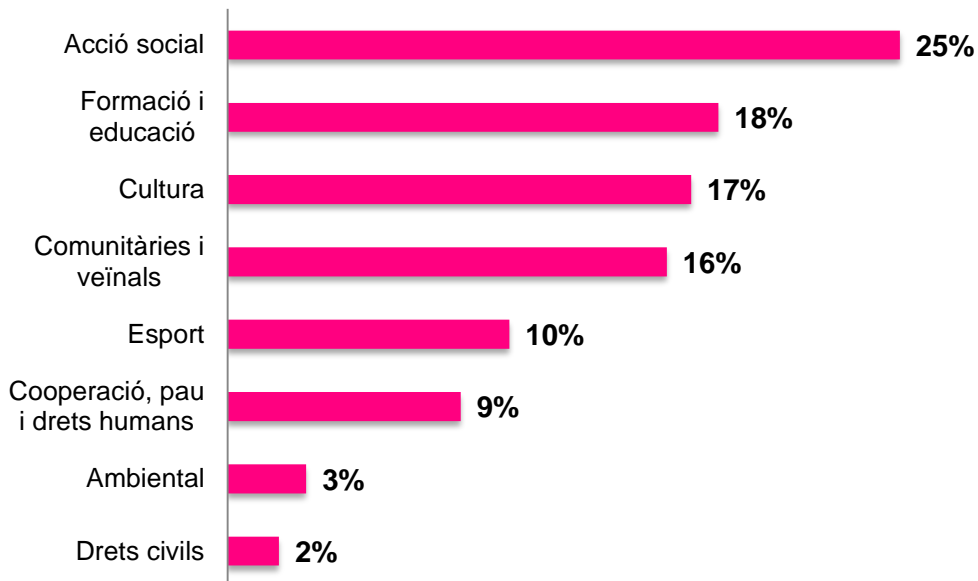
Gràfic 4 Àmbit territorial d'actuació de les entitats

Si es tenen en compte les dades obtingudes per El Panoràmic del 2016, s'observa un increment de l'actuació de 7 punts percentuals a l'àmbit internacional que ha passat del 8% al 15% enguany.

En relació a l'àmbit d'actuació principal, és a dir, allò que defineix l'entitat i és necessari per acomplir amb la seva missió, s'ha analitzat com es distribueixen les organitzacions terrassenques. Les temàtica principal sobre la que es troben més projectes i activitats és l'acció social (25%). Les entitats adreçades a la formació i l'educació sumen el 18%, i les de cultura el 17%. Una mica per sota es troben els àmbits comunitaris i veïnals (16%), esports (10%) i les organitzacions de cooperació, pau i drets humans (9%). Amb una presència més baixa, hi ha entitats de l'àmbit mediambiental (3%) i dels drets civils (2%).

Gràfic 5 Àmbit d'actuació prioritari de les entitats de base

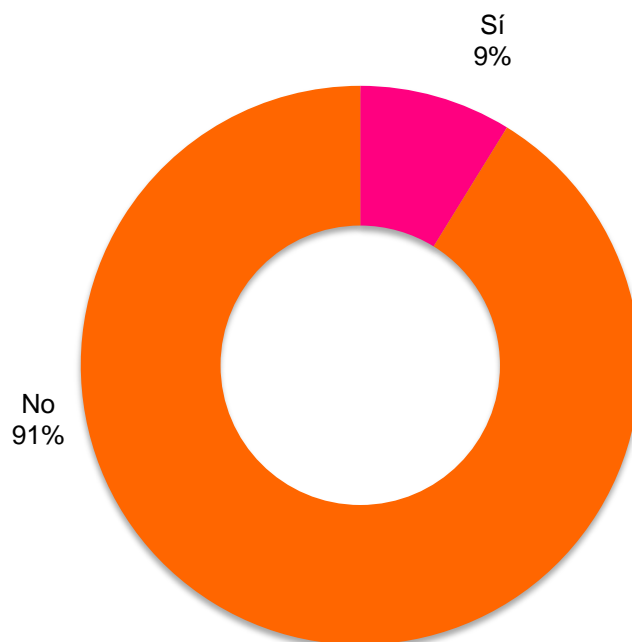

Degut a la riquesa de les entitats, aquestes compten amb diversos àmbits d'actuació, es per això que a l'hora de respondre aquesta pregunta s'ha plantejat de manera que les entitats seleccionin l'àmbit principal, ja que una associació de futbol juvenil es troba inclosa en l'àmbit esportiu i juvenil al mateix temps.

Si es comparen les dades amb les de l'any passat s'observa un increment de 8 punts les entitats dedicades a l'acció social i un descens de 14 punts d'entitats culturals. Aquestes diferències són degudes a la mostra d'aquest any però no són representatives del conjunt d'entitats terrassenques.

D'altra banda, en relació a l'àmbit d'actuació de les organitzacions no lucratives, la majoria de les entitats no estan inspirades en valors religiosos, en concret el 91%, respecte el 9% d'entitats que sí ho estan. D'aquest 9% d'entitats inspirades en valors religiosos, un 88% estan inspirades en el catolicisme o l'església catòlica.

Gràfic 6 Proporció d'entitats inspirades en valor religiosos.

4.2 El Punt de Voluntariat

El Punt de Voluntariat de Terrassa és un servei municipal creat al 2018 pel propi Ajuntament de Terrassa i per la Taula del Voluntariat per tal d'informar, assessorar i orientar tant a les persones com a les entitats interessades en aquest àmbit.

L'objectiu principal és reconèixer la tasca i els valors del voluntariat i donar-hi suport, un espai entre les entitats de Terrassa, la ciutadania i el propi Ajuntament.

Gràcies a aquest servei les entitats poden adquirir eines per realitzar les seves tasques i funcions, com ara obtenir suport en les crides de voluntariat i accions de formació. A més, s'ofereix acompanyament a les persones que vulguin fer voluntariat en alguna entitat.

5. Les persones

5.1. Persones actives

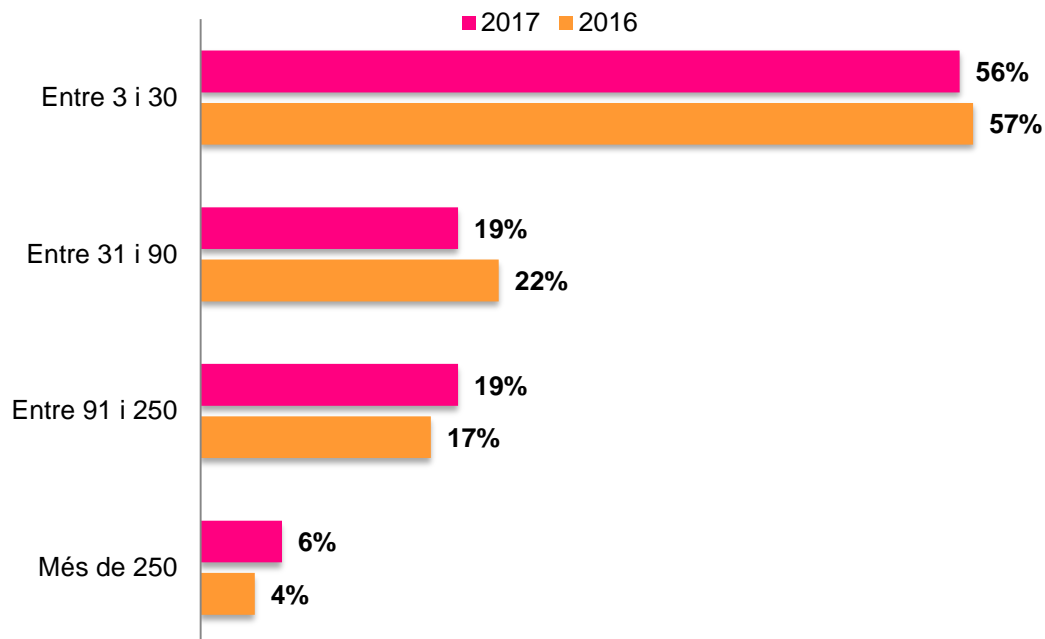
Les entitats compten amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, destinatàries de les activitats, etc. En conjunt, tots aquests grups es poden definir com a ciutadania activa que s'implica, a través de les organitzacions de la societat civil, per aconseguir uns objectius comuns i amb caràcter social. La participació és un indicatiu de salut democràtica i d'aquí la seva importància.

Les entitats, tot i que comptin amb un ampli ventall de formes de participació i col·laboració, s'organitzen en el dia a dia amb el que es pot anomenar grup de persones actives. Les persones actives són totes aquelles que participen i belluguen les organitzacions de manera continuada, independentment de si són membres de la junta, activistes, persones voluntàries, etc.

Així, per començar, s'han establert diferents trams per analitzar el nombre de persones actives en les entitats terrassenques. El primer aplega fins a 30 persones, el segon de les 31 a les 90 persones, el tercer de les 91 a les 250 i, per últim, hi ha un darrer segment que recull aquelles organitzacions amb més de 250 persones actives.

Segons els resultats obtinguts de l'enquesta de El Panoràmic, més de la meitat de les entitats compten amb entre 3 i 30 persones actives, en concret el 56%. Les organitzacions que compten amb entre 31 i 90 i entre 91 i 250 persones actives representen el 19% cada tram i el 6% aquelles amb més de 250 persones actives. Com es pot observar, la distribució per trams és esglaonada, conforme augmenta el nombre de persones per tram, disminueix el percentatge que representa sobre el total, excepte en els trams de 31-90 i 91-250 on la presència de persones actives és la mateixa.

Gràfic 7 Comparativa nombre de persones actives 2017 i 2016 (per trams)

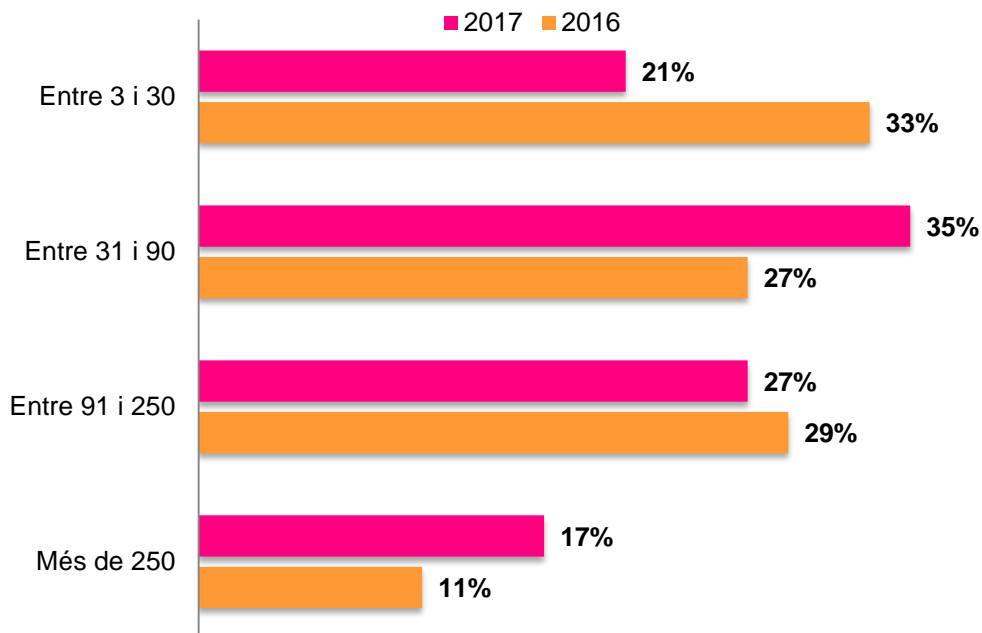
Els resultats comparats amb l'edició anterior de El Panoràmic 2016 són pràcticament iguals, tot i haver augmentat la mostra un 54%.

5.2. Les persones associades

Les persones associades són l'element indispensable de la vida associativa, les quals donen sentit a la forma jurídica d'associació i permeten treballar des de l'horitzontalitat. Donat que el 87% de les entitats compten amb la forma jurídica d'associació, una dada important per analitzar és la grandària de les associacions tenint en compte les persones associades que en formen part.

Amb el mateix criteri que en el cas de les persones actives, s'han establert diferents trams per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats. Un primer tram, aplega les entitats formades d'entre 3 i 30 persones associades, les quals representen el 21% del total d'entitats. Les organitzacions d'entre 31 i 90 suposen el 35%, el 27% estan formades d'entre 91 i 250 persones associades i finalment, el 17% de les entitats estan formades per més de 250 persones associades.

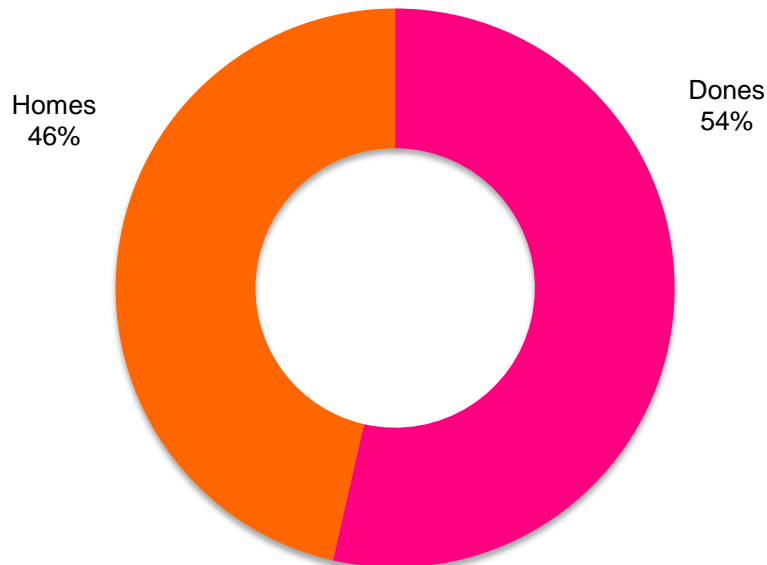
Gràfic 8 Comparativa d'associacions segons el nombre de persones associades 2017 i 2016 (per trams)

S'observa com el tram de 31 a 91 persones associades és el més ampli i la mitja se situa en 78 socis. Si es comparen els resultats amb les dades de l'any anterior, s'observa un decreixement del tram entre 3 i 30 associats/ades i un increment en els trams entre 31 i 90 i més de 250 persones associades

En quant a la raó de gènere, no s'observen diferències destacables, tot i que la balança s'inclina positivament cap a les dones, representant el 54% del teixit associatiu davant el 46% dels homes.

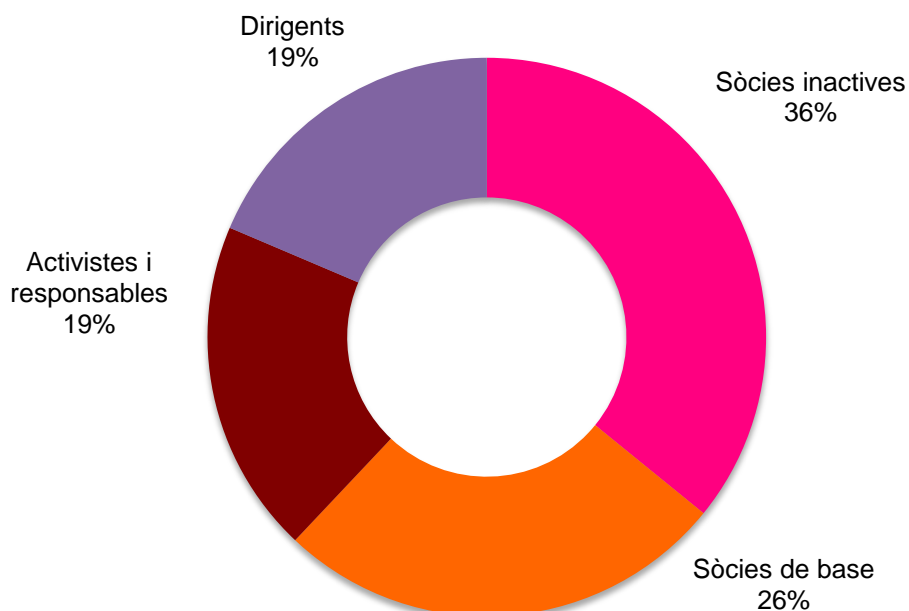
Gràfic 9 Percentatge de persones associades en funció del gènere

Tot i que l'associacionisme es important per a la vida de l'entitat, no és indispensable a l'hora de participar en diferents processos i espais de l'entitat. Segons els resultats obtinguts per El Panoràmic, la meitat de les entitats que han col·laborat, deixen participar a l'entitat a persones no associades davant l'altre 50% que només ho permet a aquelles que sí ho estan.

Dins les entitats hi ha diferents graus d'implicació, en el cas de Terrassa trobem que la part més rellevant, en concret el 36% de les persones associades, correspon a persones inactives. Les persones sòcies de base representen el 26%, els activistes i responsables representen el 19% i els dirigents l'altre 19%.

Gràfic 10 Percentatge d'implicació en les entitats

GRAUS D'IMPLICACIÓ DE LES PERSONES ASSOCIADES

Dirigents

Aquelles persones que assumeixen tasques i responsabilitats de lideratge, coordinació, i organització envers el projecte general. Participen activament als diferents espais de decisió i en l'organització dels diferents projectes de l'entitat.

Activistes i responsables

Aquelles persones activistes, que tot i no assumir responsabilitats de lideratge, coordinació i organització general de l'entitat, són persones que participen activament de les diverses activitats, solen assistir a les reunions i s'involucren en l'organització d'activitats o projectes concrets, a més de pagar la quota (si és el cas).

Persones associades de base

Aquelles persones que no assumeixen responsabilitats i no participen en l'organització de les activitats, però assisteixen puntualment a algun dels espais de decisió, assisteixen amb certa assiduïtat a les activitats, poden col·laborar puntualment donant un cop de mà, a més de pagar la quota (si és el cas).

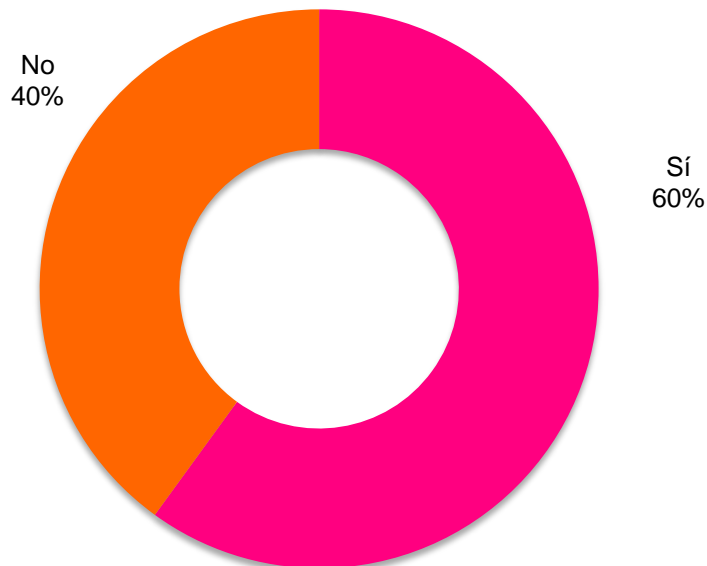
Persones associades inactives

Aquelles persones que tot i ser sòcies no solen participar en cap dels espais.

5.3. Les persones voluntàries

El voluntariat és un concepte ampli que fa referència a l'activitat que es fa de manera lliure i amb caràcter altruista en el si d'una entitat. Es defineix, a més, perquè persegueix objectius pro socials i del bé comú. Des de 2015 Catalunya disposa d'una llei (25/2105) que defineix l'activitat voluntària de manera acurada i assenyala que aquelles persones voluntàries (no sòcies) han d'acollir-se a un programa de voluntariat. Així, s'evita les confusions habituals i lògiques respecte el voluntariat on sovint membres de la junta es consideren també persones voluntàries. En última instància, això ha de fer reflexionar sobre la diversitat i riquesa organitzativa del món no lucratiu. Un primer element a analitzar és precisament la coneixença de la llei. Del total d'entitats participants a El Panoràmic 2017 del municipi, el 60% coneix la llei.

Gràfic 11 Percentatge d'entitats segons coneixement de la Llei.

D'altra banda, el 82% de les entitats compta amb una assegurança per a les persones voluntàries i el 68% disposa d'un full de compromís que signen tant la persona voluntària com una persona responsable de l'organització a l'iniciar el voluntariat.

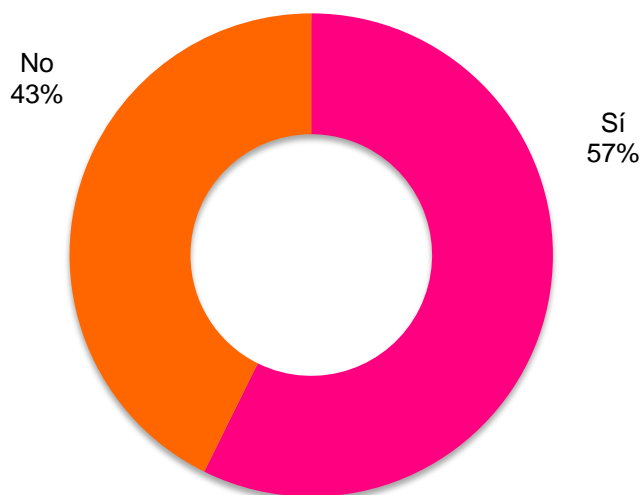
A més, les entitats generalment actualitzen el registre de persones voluntàries, el pla del voluntariat, el programa d'activitats i especialment el pla de formació ples voluntaris anualment.

El Panoràmic ha volgut recollir la realitat del voluntariat de forma ordenada i, per això, s'ha preguntat en concret pel nombre de persones voluntàries que no són sòcies. Aquesta especificat evita sobredimensionar els resultats. En última instància, això ha de fer reflexionar sobre la diversitat i riquesa organitzativa del món no lucratiu.

Segons els resultats de El Panoràmic, el 57% de les entitats terrassenques compten amb programes de voluntariat, mentre que el 43% no compten amb aquest tipus de col·laboració dins les seves organitzacions.

Aquesta xifra es troba en consonància amb el que succeeix al conjunt de l'àmbit català on la proporció d'entitats que compten amb persones voluntàries és del 51%.

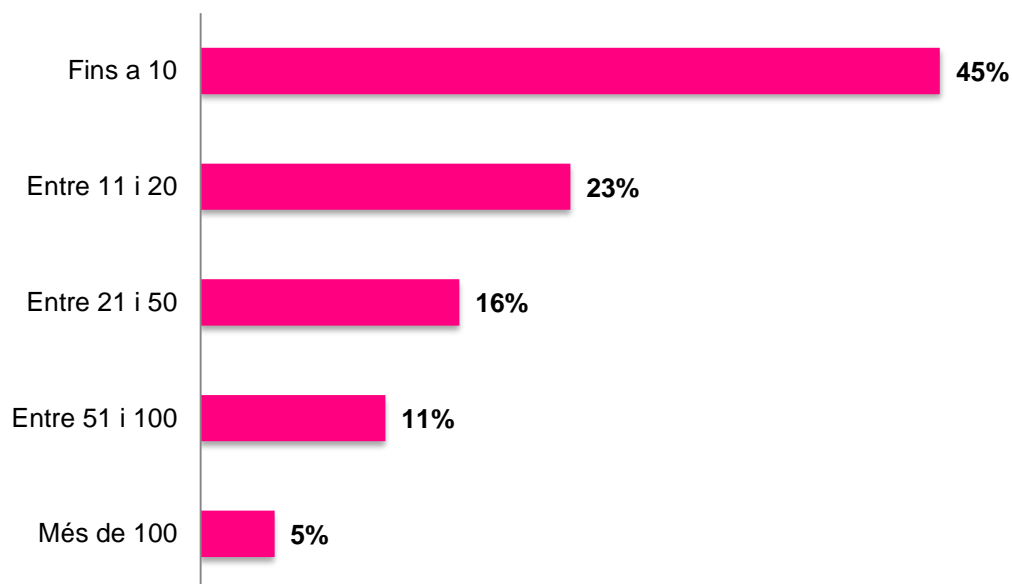
Gràfic 12 Entitats que compten amb programes de voluntariat

Entre les entitats que compten amb persones voluntàries, el 45% té entre 1 i 10 persones voluntàries. Les organitzacions terrassenques amb equips de persones voluntàries d'entre 11 i 20 persones representen el 23% i les que

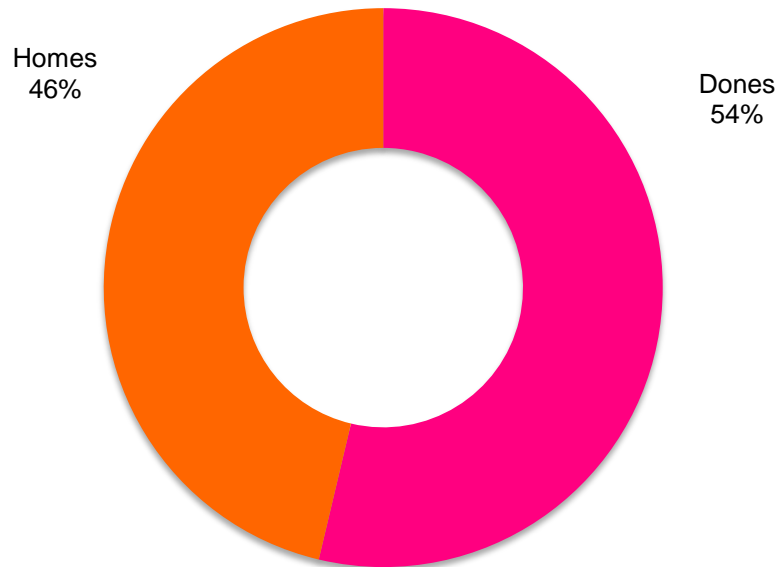
sumen entre 21 i 50 persones el 16%. Per últim, les que superen les 50 persones voluntàries representen el 16% del total. En el cas de Catalunya, les proporcions són semblants, tot i que s'observa menys presència d'entitats que tenen fins a 10 persones voluntàries (38%) i més en les que tenen entre 21 i 50 (21%) i més de 100 (11%).

Gràfic 13 Associacions segons el nombre de persones voluntàries (per trams)

Respecte l'equitat de gènere, hi ha paritat entre homes i dones, tot i que la proporció de dones és lleugerament superior, del 54% envers el 46% d'homes voluntaris.

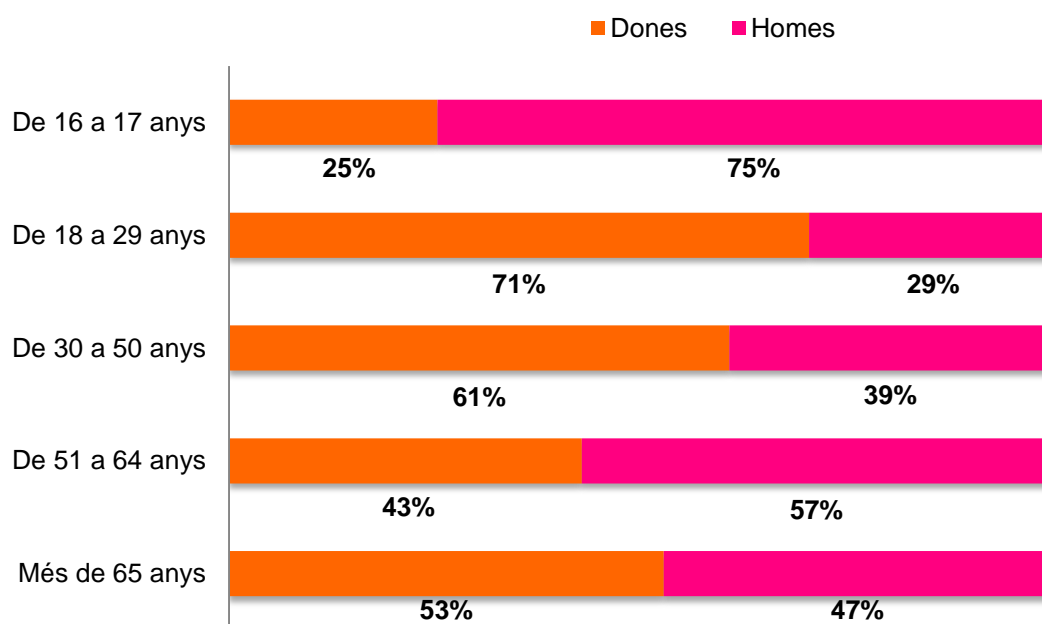
Gràfic 14 Percentatge de persones voluntàries en funció del gènere

Si s'observa l'equitat de gènere en funció d'altres variables, no només el número de voluntaris/es, s'observen diferències. Si es té en compte l'edat de les persones voluntàries, les principals diferències es troben en les franges d'edat dels 16 als 17 anys, on la proporció d'homes es molt més elevada, el 75% envers el 25% de les dones, i de 18 a 29 anys on la situació s'inverteix i les dones representen el 71% i els homes el 29%.

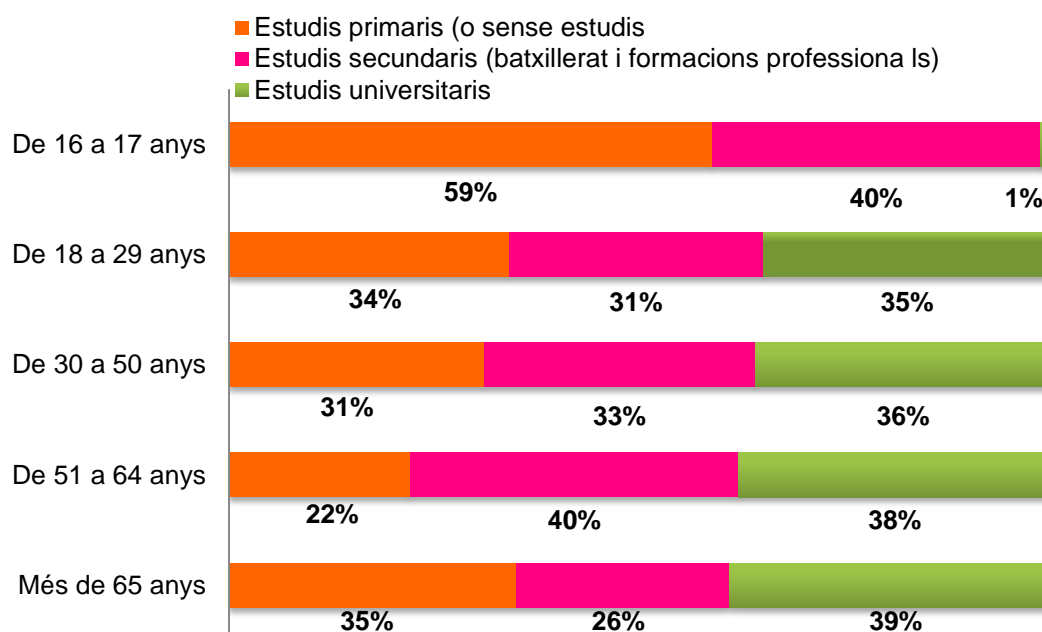
Amb el pas dels anys, aquestes diferències es van reduït, a la franja de 30 a 50 anys continua sent el sector femení el més rellevant - 61% envers el 39% -, dels 50-64 i a partir dels 65 anys aquestes diferències són quasi irrelevantes.

Gràfic 15 Percentatge de voluntaris en funció del gènere i l'edat.

Si s'analitza la presència de persones voluntàries en funció de l'edat i els estudis, no s'observen diferències destacables.

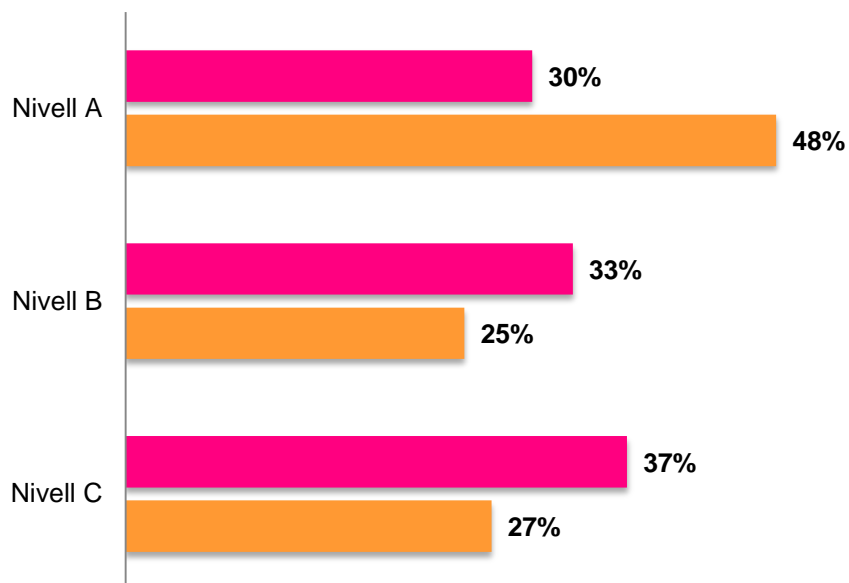
Gràfic 16 Percentatge de voluntaris en funció de l'edat i nivell d'estudis

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones voluntàries en el dia a dia de l'organització, s'han establert tres nivells de participació –A, B i C-. El nivell A fa referència al grau més gran d'implicació, el qual considera la participació de voluntaris/es en assemblees, a més d'una participació continuada en les activitats, etc. El nivell B és un grau d'implicació mig on les persones voluntàries participen en l'assemblea però no necessàriament en les activitats que s'organitzen. Per últim, el C fa referència al menor grau possible d'implicació d'una persona voluntària. El detall de les definicions aportades a les entitats en l'enquesta es recull en la següent taula.

Els resultats obtinguts indiquen que el nivell d'implicació C és el més habitual i representa el 37% del total de persones associades; seguit del nivell B i del A, amb el 33% i el 30% respectivament. Aquestes dades semblen indicar que les entitats estan formades per persones voluntàries que principalment participen de forma puntual en activitats

Gràfic 17 Comparativa persones voluntàries segons nivells d'implicació (2017 i 2016)

En comparació amb El Panoràmic de l'any passat, la participació de nivell A ha baixat 18 punts, mentre que la participació de nivell B i C ha augmentat 8 i 10 punts respectivament.

Grau d'implicació de del persones voluntàries

Nivell A

Col·laboració en la organització d'activitats i/o assumpció de responsabilitats en l'entitat

Nivell B

Assistència a les reunions de l'equip i/o participació puntual en les activitats per l'entitat

Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'entitat

Pel que fa a l'àmbit d'actuació de les entitats amb persones voluntàries, els resultats apunten a que àmbits d'oci i lleure i cultural són els que compten amb més persones voluntàries –representen el 40%, el 20% cadascun d'ells-. Les entitats enfocades als serveis socials representen el 18%, a les esportives representen el 16% i les d'atenció i suport a les famílies el 14%.

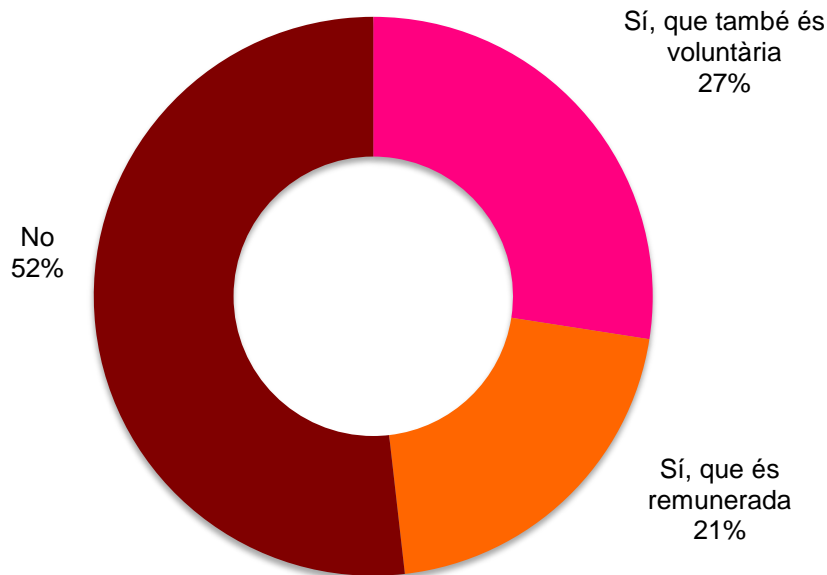
Les entitats dedicades a l'àmbit de joventut, gent gran i les activitats comunitàries compten amb el 10% de persones voluntàries cadascuna. La resta d'entitats dedicades a àmbits diferents tenen un percentatge inferior a aquestes.

Gràfic 18 Àmbits en que treballen les entitats amb projectes de voluntariat (multiresposta)

Enguany, els resultats assenyalen que més de la meitat de les entitats, en concret el 52%, no disposen d'una persona responsable del voluntariat. El 48% de les entitats restants sí disposen d'aquesta figura responsable, en el 27% de les quals es és una persona voluntària i a l'altre 21% és una persona que participa de forma remunerada dins de l'entitat.

Gràfic 19 Persona responsable del voluntariat dins les entitats terrassenques

A través de diferents preguntes relacionades amb la implicació de les entitats amb els voluntaris i el programa de voluntariat s'ha obtingut que el 61% de les entitats utilitza mitjans digitals per tal de donar visibilitat a l'activitat voluntària i el 57% de les entitats amb persones voluntàries empra mitjans digitals per potenciar el treball intern d'aquestes.

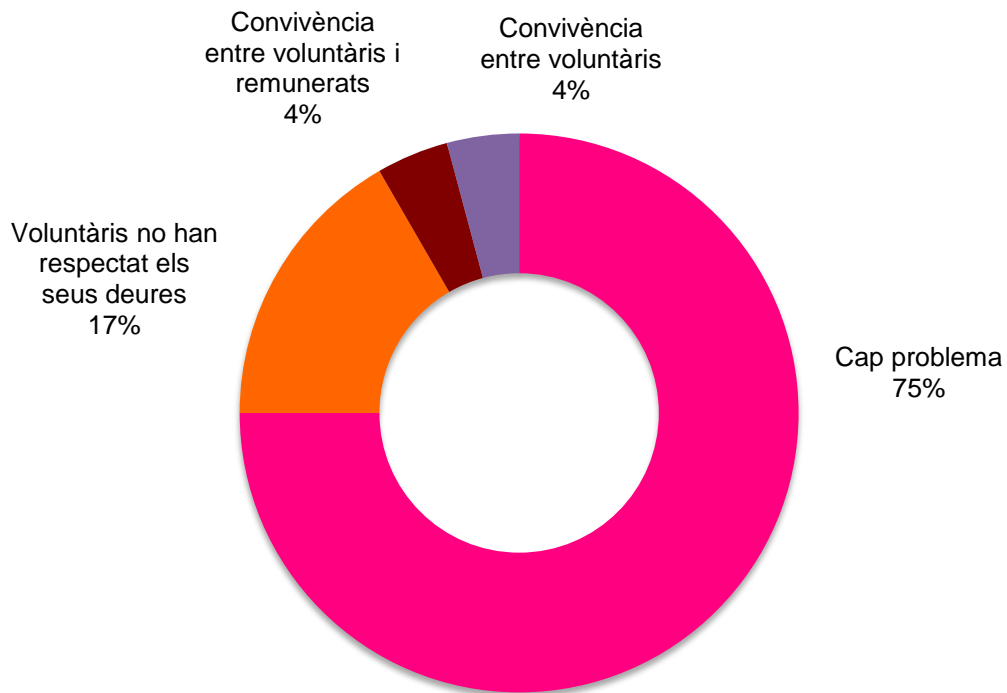
A més, el 55% de les entitats deixen que els/les voluntaris/es participin en el disseny del seu propi itinerari formatiu i el 86% de les entitats facilita informació sobre l'estructura, organització i finalitats de l'organització a les persones voluntàries.

Pel que fa al cicle del voluntariat, referent a l'acollida, vinculació, seguiment, valoració i desvinculació amb l'entitat, hi ha una dicotomia, el 45% no informa als seus voluntaris mentre que l'altre 45% sí ho fa, la resta considera que no procedeix. El 59% de les entitats compta amb una persona responsable de voluntariat, i a més, amb altres persones de l'entitat que fan seguiment del voluntariat.

Pel que fa a la convivència entre les persones que formen l'entitat, en general no acostuma a haver problemes amb els/les voluntaris/es, així ho indiquen el

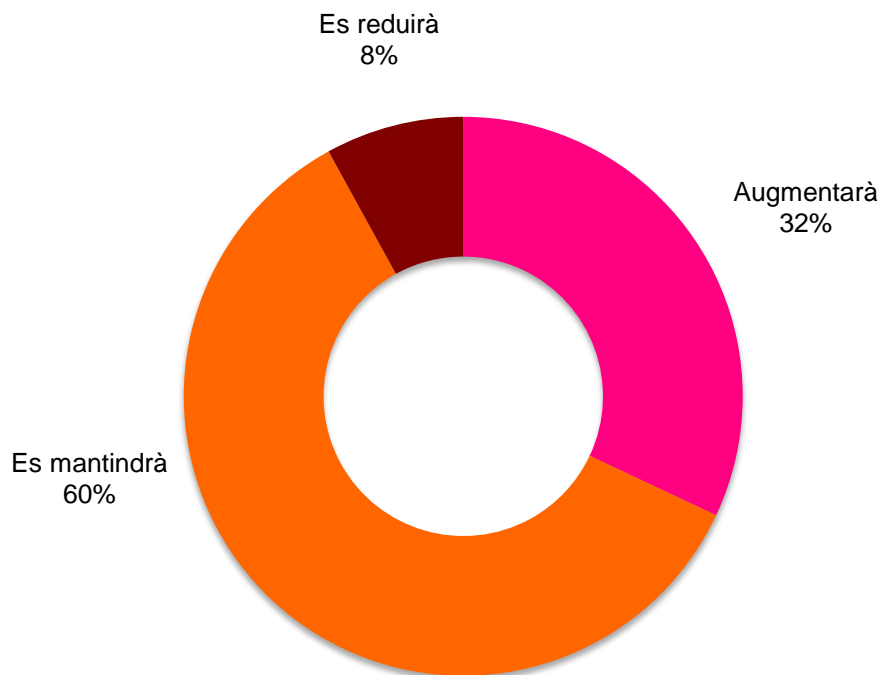
75% de les entitats que compten amb aquest personal. Tot i així, quan hi ha algun inconvenient acostuma a ser referit a que les persones que col·laboren amb el seu voluntariat, no respecten els seus deures, en el 17% dels casos i en casos més concrets que hi hagi problemes de convivència entre les pròpies persones voluntàries o entre les persones voluntàries i les remunerades de l'entitat, el 4% en cada cas.

Gràfic 20 Problemes generats pel voluntariat (%)

La perspectiva de les entitats envers al voluntariat és que en els propers 3 anys el nombre de persones voluntàries es mantindrà, així ho afirma el 60%, el 32% creu que el nombre de voluntaris/es augmentarà i el 8% que es reduirà

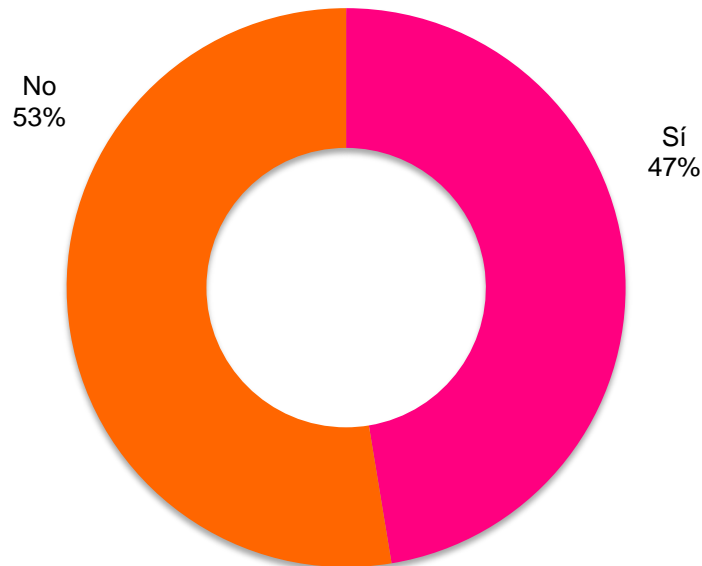
Gràfic 21 Volum de voluntariat previst (%)

5.4. Els equips remunerats

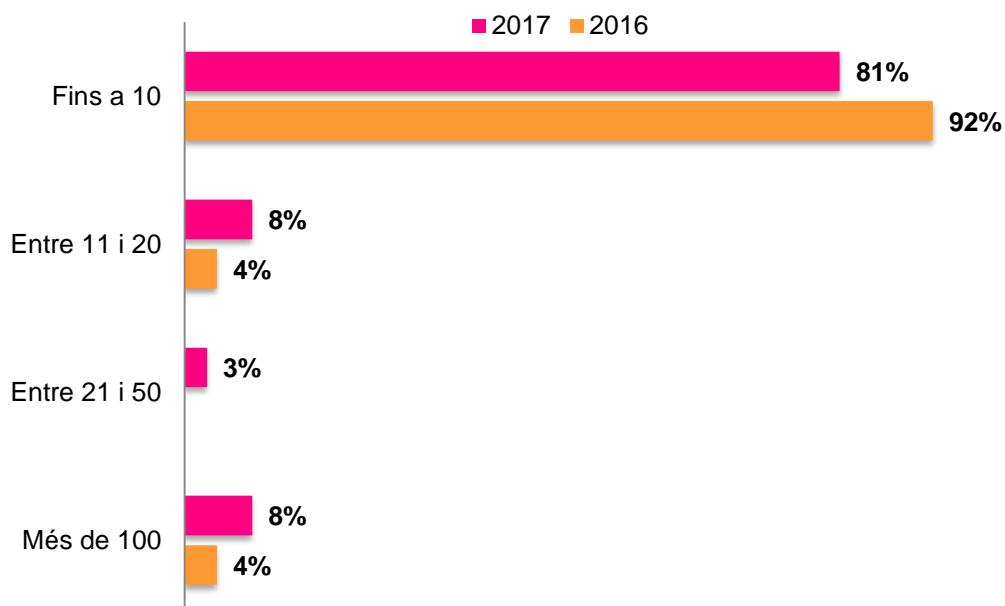
El 47% de les entitats de Terrassa compten en els seus equips amb persones que reben una remuneració econòmica a canvi dels seus serveis. Això no vol dir que es produeixi necessàriament contractació estable ja que en molts casos es tracta de col·laboracions per activitats puntuals.

Gràfic 22 Percentatge d'entitats en funció de si tenen persones remunerades o no.

Les entitats disposen d'una mitja de 3 persones amb remuneració, a més, l'anàlisi del nombre de persones remunerades mostra que el 81% de les entitats té un equip de fins a 10 persones treballadores remunerades. Si es comparen les dades amb les de l'edició passada s'observa un decreixement d'11 punts en aquest mateix tram i un increment en la resta.

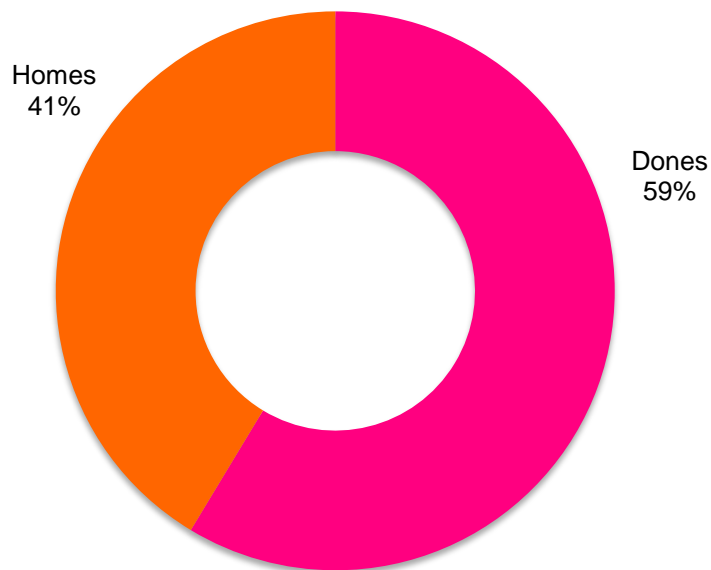
Gràfic 23 Comparativa nombre de persones remunerades 2017 i 2016 (per trams)

De mitja les entitats compten amb 3 persones contractades per l'organització directament, amb nòmina, i 2 persones de mitja en règim d'autònoms. D'aquestes persones remunerades, 1 de cada 2 té contracte laboral indefinit i no s'observen diferències pel que fa als diferents tipus de jornades, parcials o completes. El salari brut més alt se situa en 24.931,75 € de mitja i el més baix en 8.580,38 €.

El món no lucratiu és, en general, un sector feminitzat pel que fa a les persones remunerades, de fet, en el cas de Terrassa el 59% de les persones que formen els equips remunerats són dones.

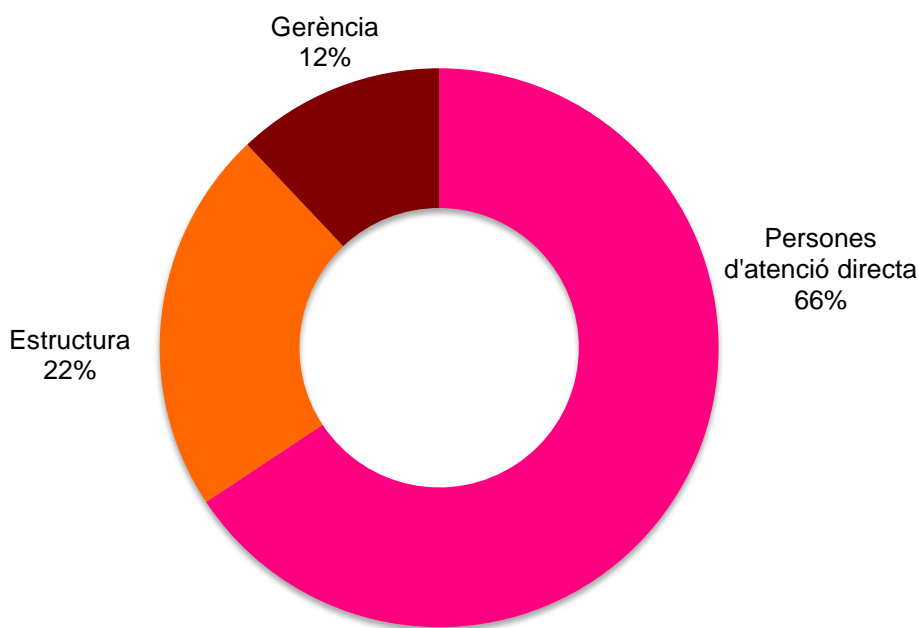
Gràfic 24 Percentatge de persones remunerades en funció del gènere

De mitja, les entitats compten amb 4 persones contractades per l'organització, amb nòmina, i 3 persones de mitja en règim d'autònoms. D'aquestes persones remunerades, quasi 2 de cada 3 contractes són indefinits, la resta són contractes temporals.

Pel que fa a la distribució d'aquests contractes dins les organitzacions no lucratives, el 66% de les persones remunerades forma part de l'atenció directa de l'entitat, un 22% és personal d'estructura i el 12% restant són càrrecs de direcció i gerència.

Gràfic 25 Distribució de contractes en segons la funció dins de l'organització

“La majoria de les persones contractades procedeixen de l'exclusió social”

Extret de les preguntes obertes

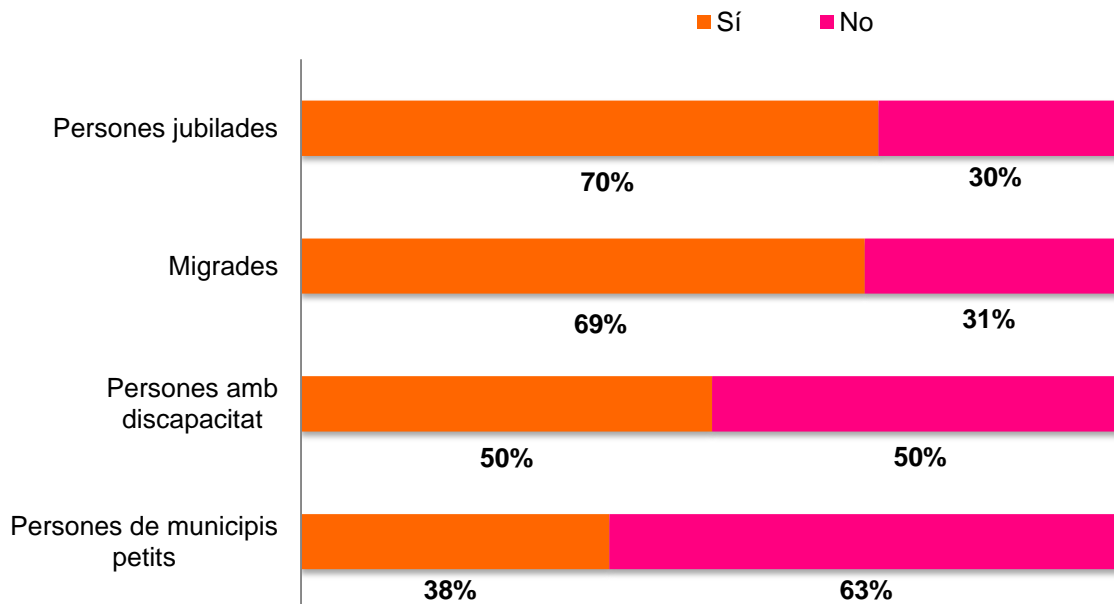
5.5. Representació de col·lectius

El món no lucratiu és molt ampli i divers, per això des de El Panoràmic s'ha volgut analitzar la representació de diferents col·lectius dins de les entitats de Terrassa.

Els col·lectius analitzats han estat les persones jubilades, les migrades, persones amb discapacitat i persones que viuen en municipis petits i s'han de desplaçar per tal de poder participar de l'activitat de l'entitat.

Els resultats han estat que les persones jubilades i les migrades són les que tenen més representació dins de les entitats terrassenques, amb el 70% i el 69% respectivament. Seguidament, les persones amb discapacitat es troben en una dicotomia de 50%, només són representades a la meitat de les entitats del municipi. Finalment, les persones de municipis petits són les que tenen menys representació amb el 38%.

Gràfic 26 Representació de col·lectius

6. El govern de les entitats

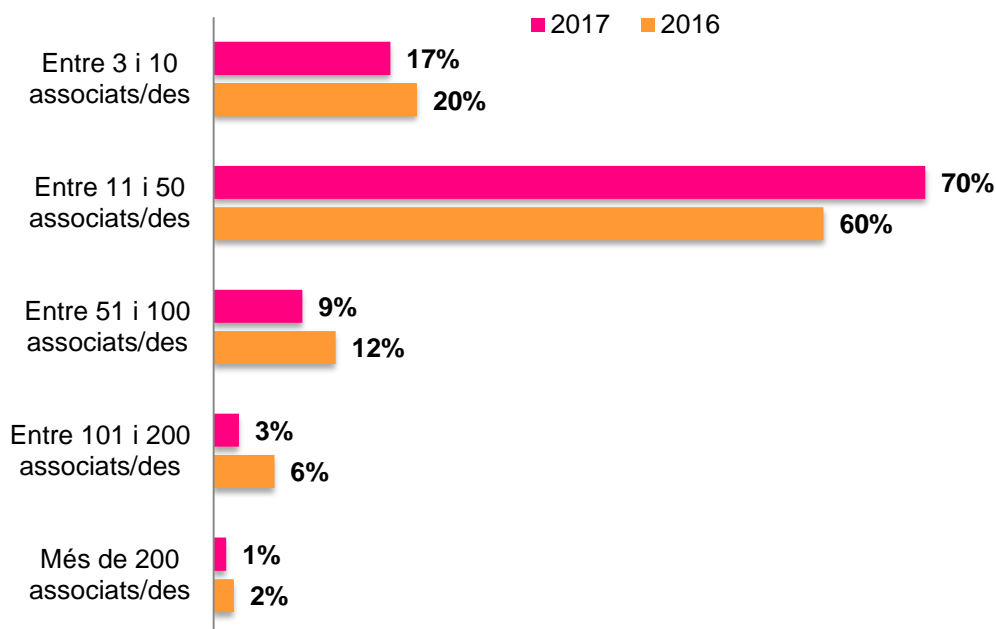

6.1. L'Assemblea

Les entitats no lucratives compten amb diferents òrgans de govern. Aquests varien en funció de la forma jurídica de les entitats i també de les característiques pròpies de cadascuna d'elles. Les associacions compten amb dos òrgans: l'assemblea que és el màxim òrgan sobirà i la junta directiva, sota qui es deleguen les decisions preses en l'assemblea i principal òrgan de govern en el dia a dia. En el cas de les fundacions es compta amb un patronat i en el cas de les cooperatives amb una assemblea i un consell rector. Amb l'objectiu d'aportar dades sintètiques i de conjunt, s'ha aplegat la informació de les assemblees per una banda i de juntes, patronats i consells per altra.

Pel que fa la participació de les persones associades a l'assemblea, en el 70% dels casos hi participen entre 11 i 50 persones, situant la mitjana en 33 persones associades per entitat. Si es comparen els resultats d'enguany amb els de El Panoràmic 2016 s'observa que hi ha una participació semblant, tot i que el tram d'entre 11 i 50 persones associades ha augmentat 10 punts.

Gràfic 27 Comparativa total persones participants a la darrera assemblea de 2016 i 2015

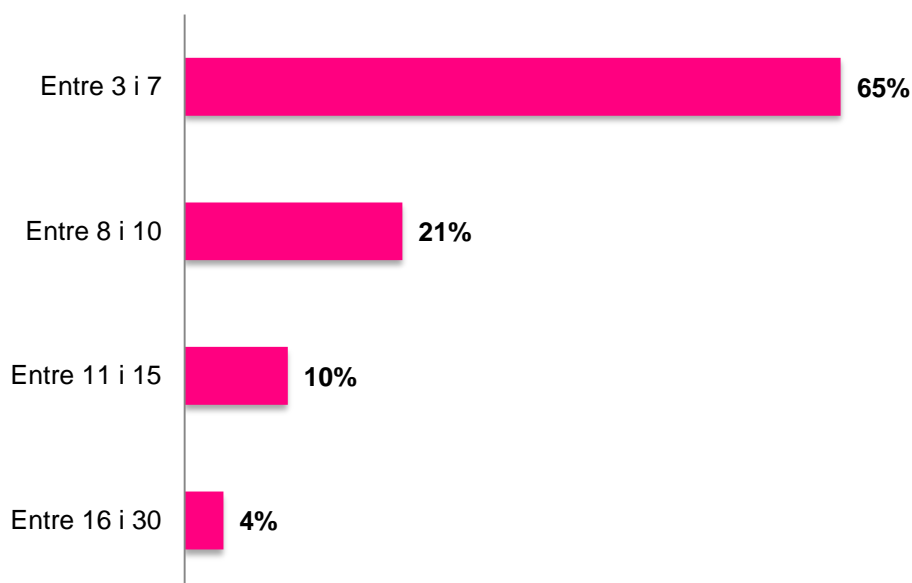
Els resultats del nombre de participants en la darrera assemblea es troben en consonància amb el nombre de persones actives de les entitats de Terrassa, el tram més significatiu de persones actives era entre 3 i 30 persones, i pel que fa als i les participants de la darrera assemblea, el tram més significatiu es troba entre 11 i 50 associats/des.

Un element clau per fer les assemblees més eficients, sobretot quan es tracta d'assemblees molt participades, és avançar la informació a treballar amb anterioritat. Els resultats apunten a que la majoria de les entitats informen amb anterioritat als i les participants de l'assemblea sobre els continguts i temes a tractar, en concret el 94%, enfront el 4% que no informa i el 2% que no ho saben.

6.2. Juntes, Patronats i Consells Rectors

En quant a la composició de les juntes directives, patronats i consells rectors, el 65% dels casos compten amb entre 3 i 7 persones. El 21% entre 8 i 10 membres i el 10% entre 11 i 15. Finalment, entre 16 i 30 membres representen el 4% dels casos estudiats. Com sembla lògic, a mida que creix el nombre de persones que formen les juntes minva el percentatge d'entitats.

Gràfic 28 Nombre de persones que formen la junta directiva (per trams)

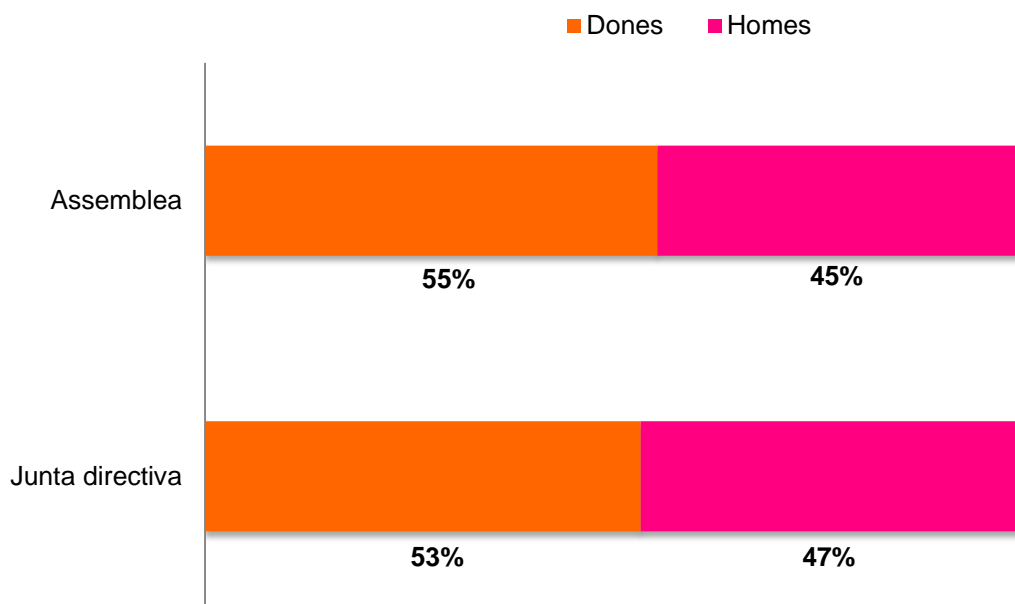

Pel que fa a les fundacions, les persones que formen el patronat solen ser entre 3 i 7 principalment, en el 40% dels casos concretament. De mitja, son 8 persones. Pel que fa a la diferència de gènere, hi ha una clara presència d'homes al patronat envers les dones, el 62% enfront el 38%.

6.3. L'equitat a les entitats

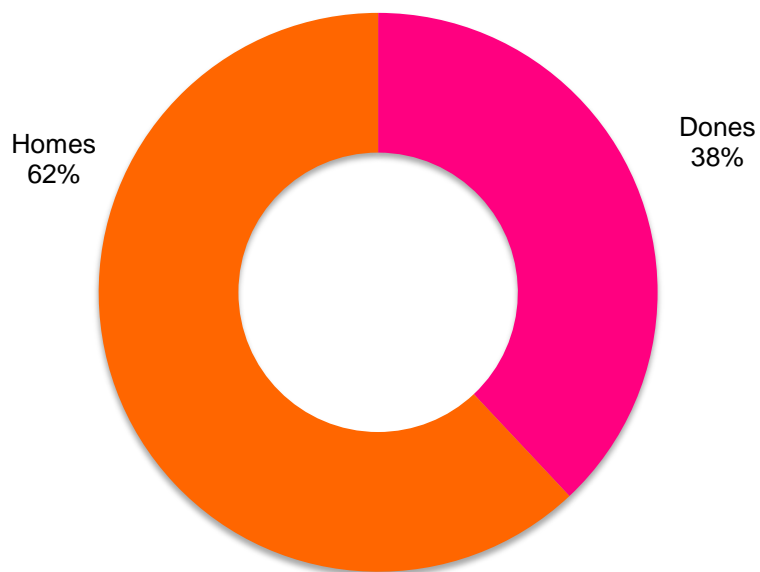
La participació de dones i homes en els diferents espais de decisió es pot considerar equilibrada donat que la relació es manté dins d'una forquilla 60%-40%, a excepció del Patronat on, segons la informació recollida pel Panoràmic 2017, les diferències són més marcades, 38% dones i 62% d'homes. Pel que fa a l'assemblea el 55% són dones i el 45% homes, per la junta directiva aquesta tendència es manté, el 53% són dones i el 47% homes.

Gràfic 29 Persones implicades en òrgans de govern per sexe

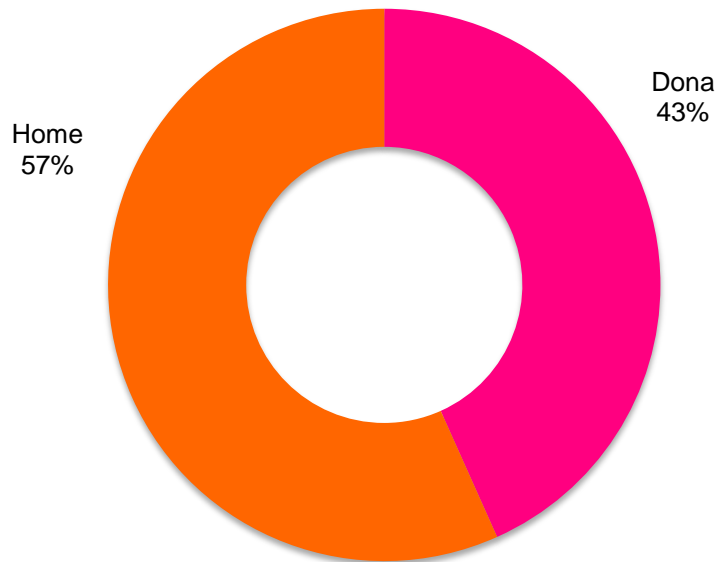
Per altra banda, respecte al patronat, s'observa una major presència d'homes, el 62% evers el 38% de dones.

Gràfic 30 Persones implicades en patronat per sexe

Finalment, en el cas de la presidència de les entitats, s'observa que la presència femenina baixa, el 43% són dones i el 57% homes.

Gràfic 31 Presidència per sexe

7. La dimensió econòmica

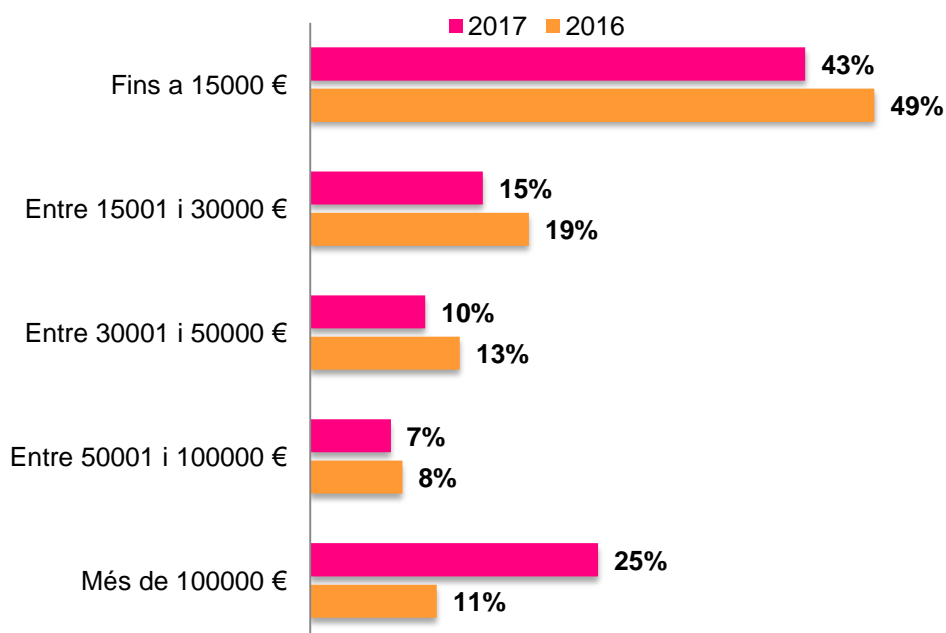

7.1. Volum econòmic

Els recursos econòmics són necessaris per dur a terme les activitats i projectes. Però, en termes generals, les organitzacions compten amb un volum econòmic reduït, de mitja els ingressos són 27.750 €.

Al 2016 el 43% de les entitats no superaven els 15 mil euros. En el mateix període, el 32% de les entitats va comptar amb un ingressos d'entre 15.000 i 100.000 euros i el 25% uns ingressos superiors als 100.000€. Si es comparen les dades amb els resultats de El Panoràmic de l'any passat s'observa un increment de 14 punts en les entitats amb més de 100.000 €.

Gràfic 32 Comparativa ingressos reals de les entitats de Terrassa per trams 2016 i 2017 (exercici 2016)

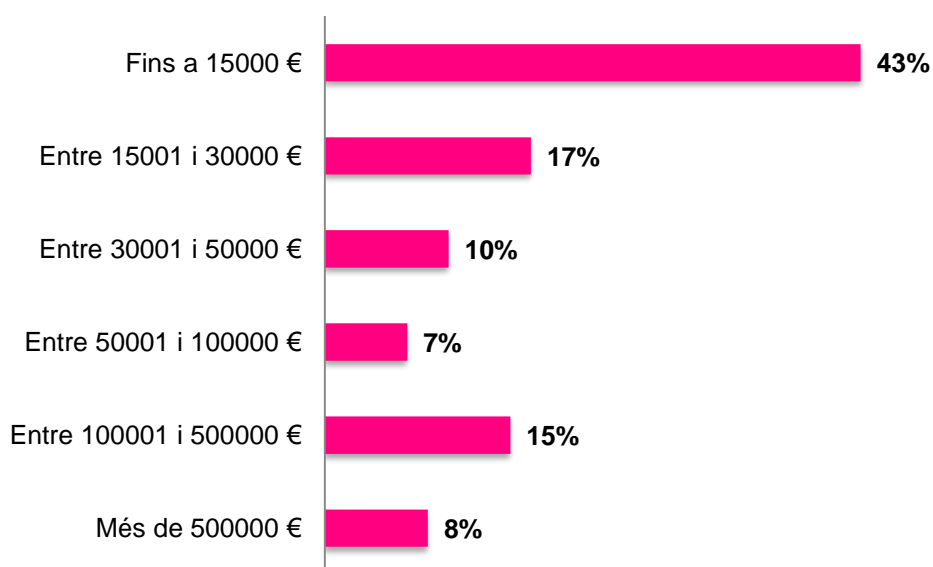
Les dades comparades amb el conjunt de Catalunya mostren que el volum econòmic de les organitzacions terrassenques es concentren en major mesura en les franges inferiors. Així, en el cas de Terrassa el 43% de les entitats disposen d'ingressos de fins a 15 mil euros enfront el 42% de la mitjana de Catalunya.

Taula 2 Ingressos de les entitats de Terrassa i Catalunya

	Terrassa 2017	Catalunya 2017	Diferència (Punts)
Fins 15.000 €	43%	42%	1
Entre 15.001 i 30.000 €	15%	15%	-
Entre 30.001 i 50.000 €	10%	11%	-1
Entre 50.001 i 100.000 €	7%	10%	-3
Entre 100.001 i 500.000 €	17%	13%	4
Més de 500.000 €	8%	9%	-1

Pel que fa a les despeses, van bastant en consonància amb els ingressos de les mateixes.

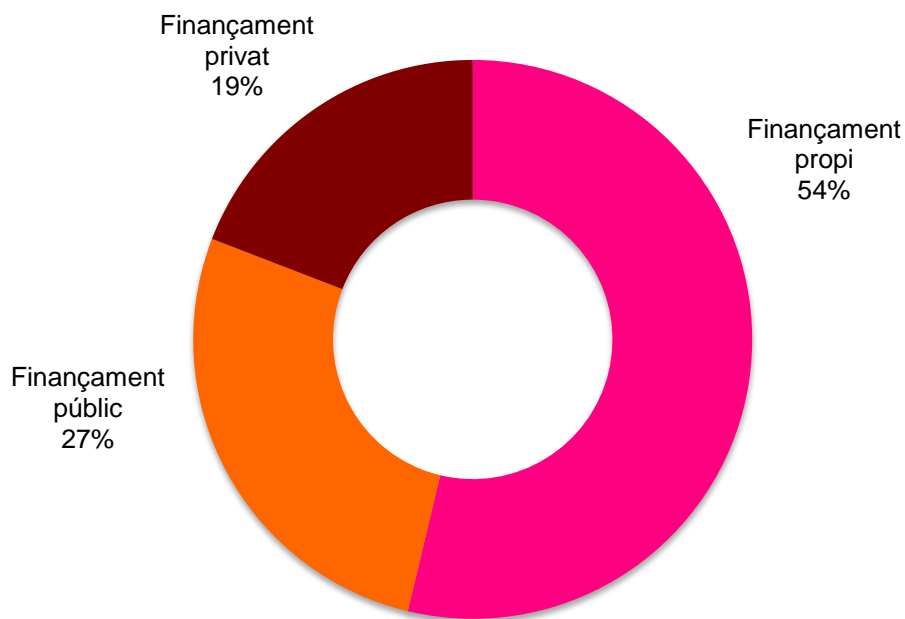
Gràfic 33 Despeses reals de les entitats de Terrassa per trams (exercici 2016)

7.2. Fonts de finançament

Pel que fa a la procedència dels recursos, s'ha preguntat si aquest prové de fonts pròpies (com la quota d'associat/da, la prestació de serveis i les activitats per recaptar fonts), públiques (com les subvencions de les administracions) i privades (com les donacions individuals, d'empreses i de fundacions privades). Els resultats per al municipi de Terrassa apunten que hi ha un pes més elevat del finançament propi, en concret del 54%. En segon lloc, el finançament públic representa el 27% del total del finançament de les entitats de Terrassa i per últim, el finançament privat representa el 19%.

Gràfic 34 Fonts de finançament

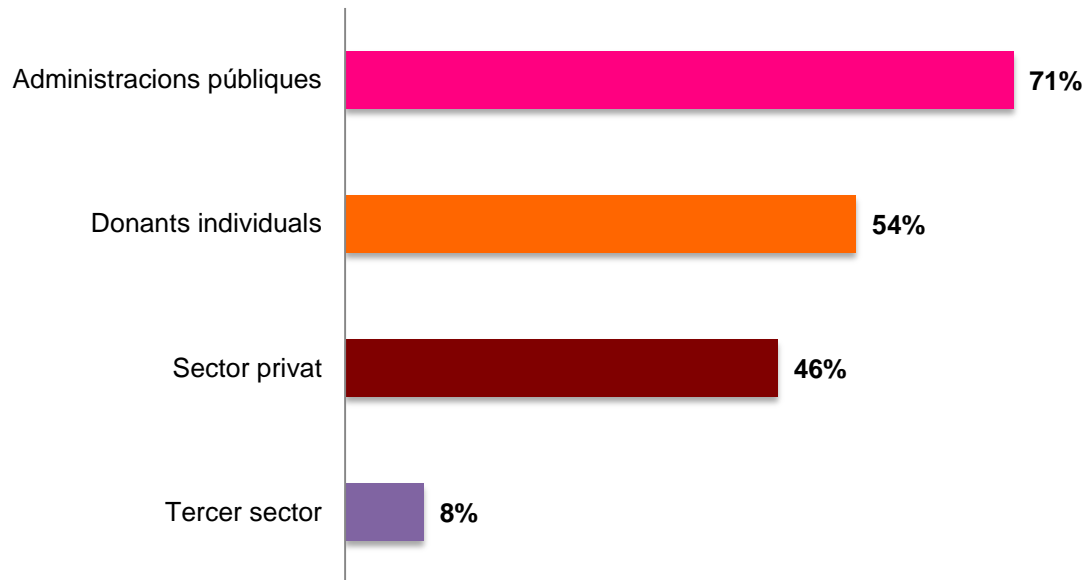

Més enllà de les fonts monetàries, les entitats poden rebre aportacions en espècie, com ara béns i serveis. El 32% de les entitats de Terrassa participants en el Panoràmic afirmen rebre aquest tipus d'aportacions.

Aprofundint en la seva procedència s'observa que el 71% de les entitats reben aportacions en espècie de les administracions públiques, el 54% de

donants individuals, el 46% provenen del sector privat empresarial i el 8% del tercer sector.

Gràfic 35 Procedència de les aportacions en espècie (multi-resposta)

8. Els espais

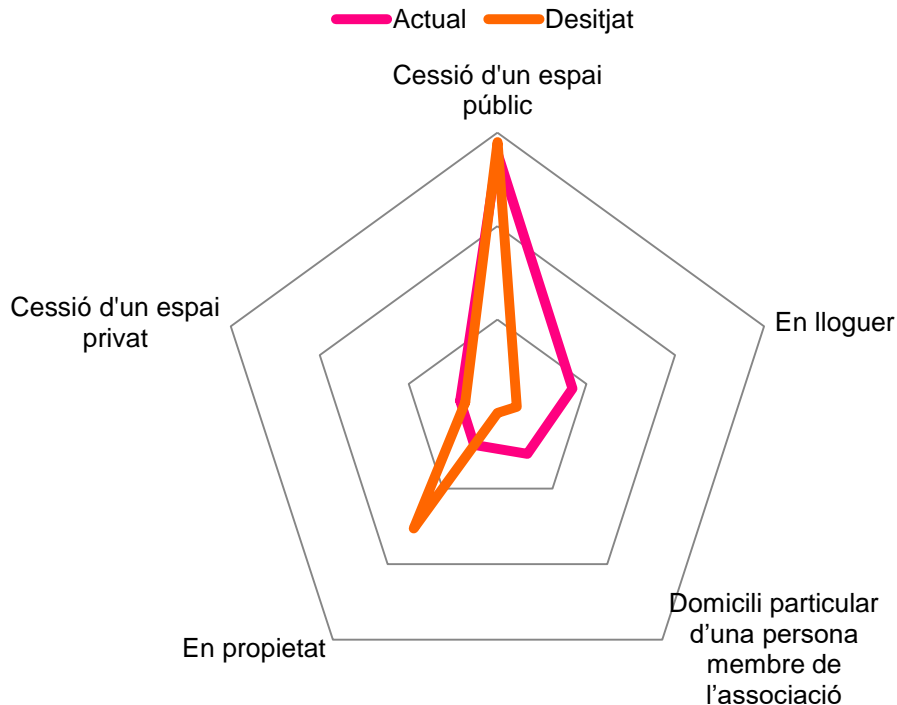

8.1. Les seus

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de les entitats. Per una banda, perquè són necessaris per al desenvolupament d'activitats, per l'altra són espais de visibilitat i de relació. La majoria de les entitats de Terrassa tenen la seu actual en un espai públic cedit -56%-, en segon lloc i amb certa distància, les entitats tenen la seu en un espai llogat (17%), i en un tercer lloc, en un domicili particular d'una persona membre de l'associació (11%).

La situació a la que aspiren les entitats envers els espais és una mica diferent, tot i que el percentatge d'entitats que tenen actualment un espai públic cedit es molt semblant a la xifra d'entitats que desitjarien aquest tipus d'espai, - el 56% envers el 58%-, les diferències més rellevants es troben en l'increment de 29 punts d'un espai en propietat i en el decreixement dels espais en lloguer, baixant del 17% al 4%.

Gràfic 36 Comparativa entre la situació de la seu actual i desitjada a Terrassa

Comparant amb el conjunt de Catalunya els espais de les seus de les organitzacions presenten certes especificitats en el cas de Terrassa. Tot i que la situació més freqüent coincideix, en el cas de les entitats de Terrassa la cessió d'espais públics és més elevada, el 56% enfront el 44% de Catalunya. D'altra banda, la cessió d'espais privat en el cas català representa el 22% enfront del 8% del cas terrassenc, una diferència de 14 punts.

Taula 3 Situació de la seu actual de Terrassa i Catalunya

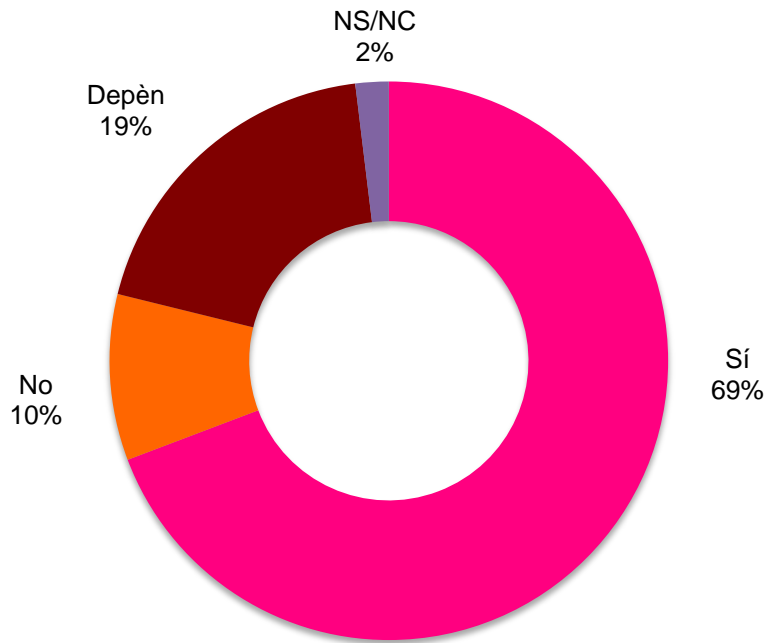
	Terrassa 2017	Catalunya 2017	Diferències (Punts)
Cessió d'un espai públic	56%	44%	12
En lloguer	17%	16%	1
Domicili particular	11%	10%	1
En propietat	8%	8%	-
Cessió d'un espai privat	8%	22%	-14

8.2. Adequació dels espais

El 69% de les entitats assegura que els espais dels quals disposa l'entitat són adients per a l'activitat que desenvolupa, envers el 10% que considera que no són adients i l'altre 21% que considera que depèn o NS/NC.

Les entitats que consideren que els espais no són adients, ho creuen sobretot a l'hora de realitzar principalment activitats de participació, activitats de visibilitat i activitats d'estructura com ara gestió i comunicació de l'entitat. Per poder solucionar aquests inconvenients, les entitats acostumen a demanar un espai gratuït a un equipament públic, com ara un centre cívic.

Gràfic 37 Idoneïtat dels espais

“Els espais són, en general, adients però insuficients”

Extret de les preguntes obertes

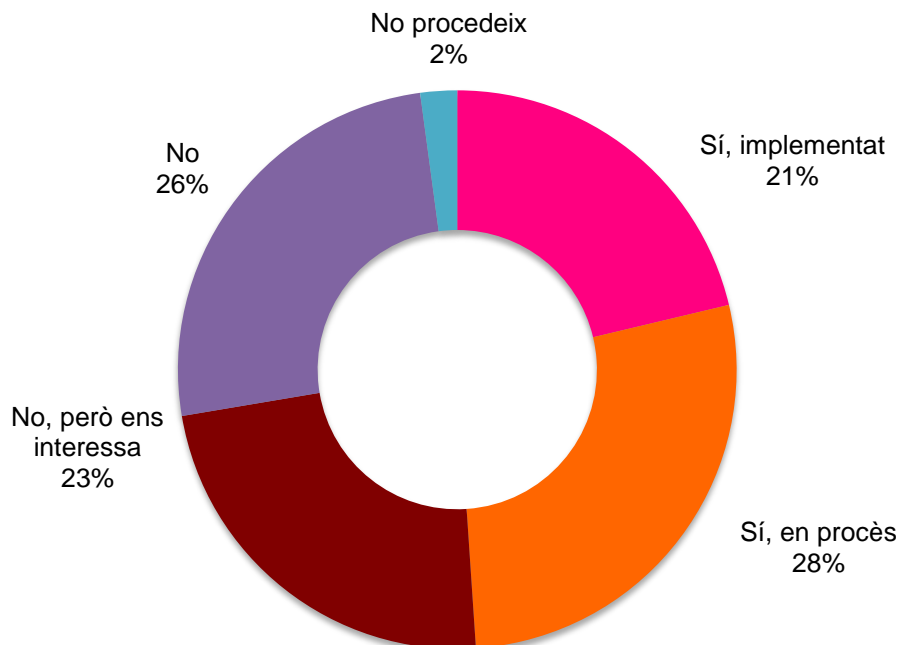
9. El repte de la base social

Pel que fa als temes que més interessen a les organitzacions, a través de la realització de El Panoràmic anys anteriors s'ha constatat que la principal inquietud i repte de futur per a les entitats és l'increment de la seva base social. Per això, enguany s'ha preguntat per quines eines fan servir les entitats per ampliar la seva base social amb la intenció de conèixer quins són els possibles elements de millora.

El primer punt és el nombre d'associats, 1 de cada 2 entitats disposa d'un pla específic per incrementar el nombre d'associats/des. El 21% de les entitats participants a El Panoràmic tenen el pla implementat, i el 28% en procés d'implementació. A més, el 23% que no tenen cap pla però estan interessats en disposar d'un. Per contra, el 26% de les entitats no tenen cap pla ni estan interessades i el 2% considera que no procedeix.

Gràfic 38 Pla per incrementar el nombre d'associats/des.

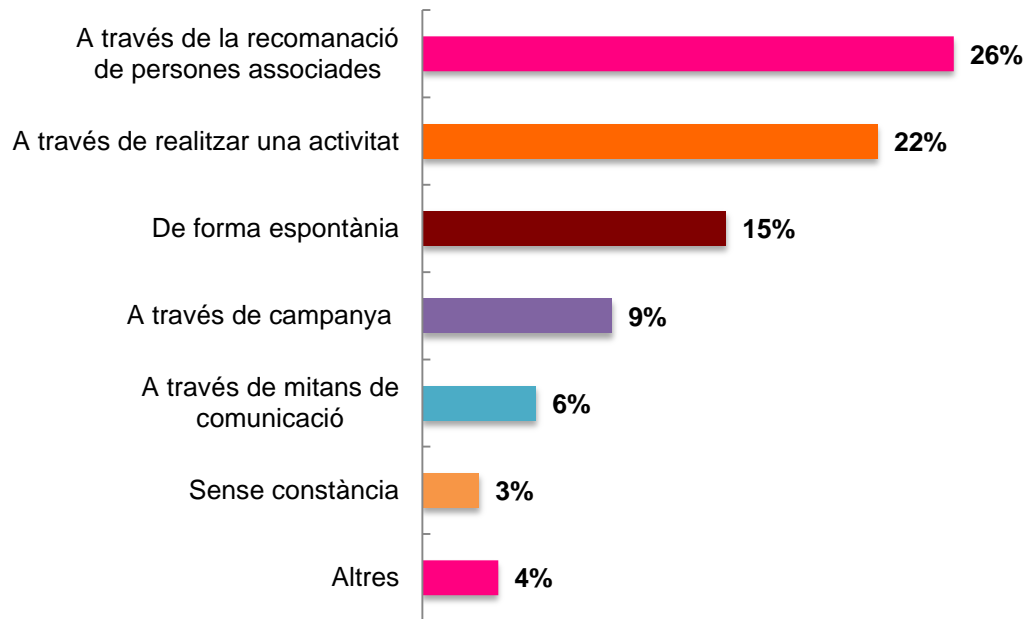
A través de diverses preguntes s'ha volgut observar la realitat actual de les entitats envers mètodes d'actuació i el dia a dia de les organitzacions. Els resultats obtinguts mostren que el 38% de les entitats disposen d'un protocol d'acompanyament i acollida a les persones que s'apropen per primera vegada a l'entitat. A més, 9 de cada 10 entitats fan difusió de l'organització i dels seus objectius quan realitzen activitats en espais públics i el 68% de les entitats indiquen a seva web, o espais virtuals, que s'ha de fer per participar / associar-se a la nostra organització.

D'altra banda, 1 de cada 2 entitats fan campanyes de comunicació per associar-se, més enllà de la publicitat sobre les activitat i pràcticament totes les entitats participen o col·laboren de les activitats que es realitzen al nostre entorn i que organitzen altres agents, en concret el 98%, el 88% de les entitats conviden a altres organitzacions a participar d'algunes de les seves activitats.

Les pàgines web i el contingut digital són els mètodes més efectius a l'hora d'arribar a la ciutadania. Per això des del Panoràmic s'ha volgut preguntar sobre la informació que les entitats tenen disponible en aquests canals. Els resultats han estat que el 66% de les entitats disposen al seu web o espai digital d'informació general de l'organització com la missió, valors o sistema d'organització, el 49% indiquen la relació de les persones que assumeixen les diverses responsabilitats i el 53% publica les memòries referents a les actuacions realitzades. D'altra banda, només el 28% informa sobre la situació econòmica d'ingressos i despeses generades.

El 63% de les entitats realitzen activitats obertes a la població en general, però només el 37% de les entitats acostuma a realitzar les seves activitats en espais públics oberts. El principal canal a través del qual s'incorporen noves persones a les organitzacions són a través de persones associades i/o altres membres de l'organització, el 26% de les entitats ho confirmen, seguit de l'associació a través de la realització d'una activitat amb el 22% i el 15% de forma espontània. Altres formes menys freqüents són, l'associacionisme a través d'una campanya específica (9%) i a causa de que els mitjans de comunicació hagin divulgat notícies relacionades amb la seva missió (6%).

Gràfic 39 Canals per incorporar persones a les entitats (multi-resposta)

“Dificultats per trobar persones que es vulguin implicar”

Extret de les preguntes obertes

Annexos

Annex I: Fitxa tècnica

Tipus d'estudi

Quantitatiu

Àmbit

Catalunya

Univers

Organitzacions sense afany de lucre, d'iniciativa privada, entitats i col·lectius sense forma jurídica

Dimensió de la mostra

109 respostes vàlides

Calendari de treball de camp

De setembre a desembre de 2017.

Recollida d'informació

Aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu

Tractament de les dades

Depuració de dades, càlcul i recodificació de variables

Anàlisi

Estadística descriptiva -amb remostreig per bootstrap-, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig

Dades de referència

L'any de referència és 2016 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp

Annex II: Entitats impulsores

El Consell d'Associacions de Barcelona és la plataforma d'associacions de la ciutat de Barcelona. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona tot construint un espai de participació, vertebració – territorial i sectorial– i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

L'Observatori del Tercer Sector és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social "la Caixa" té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluables i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

Organització

El Panoràmic es desenvolupa des del treball compartit entre diferents associacions i institucions, coordinat per un Equip Tècnic, format per persones del territori que s'encarreguen de fer possible el procés participatiu des de la proximitat.

A més, compta amb dos òrgans, el Comitè Executiu, encarregat de la supervisió del projecte i de la seva visió estratègica, i la Comissió Tècnica, encarregada de dur a terme el projecte i prendre les decisions operatives. La composició dels diferents òrgans i equips en l'edició del 2015 es detalla a continuació.

Comitè Executiu

Montserrat Morera i Miquel Aragón – Consell d'Associacions de Barcelona (CAB), Joaquim Sabater i Pau Vidal – Observatori del Tercer Sector (Observatori), Sílvia Luque – Fundació Ferrer i Guàrdia (FFG), Rafael Ruiz de Gauna i José Carlos Hermida – Fundació Pere Tarrés (FPT), Miquel Vilagut – Obra Social “la Caixa”.

Comissió Tècnica

Miquel Aragón, Ramon Torra i Carles Viñas – (CAB) / Torre Jussana, Pau Vidal i Montse Fernández – (OTS), Hungria Panadero – (FFG) i Marina Aguilar – (FPT).

Treball de camp

Enric Carpio, Ingrid Plana i Ruth Agudo (CAB). Aida Mestres (FFG), Enya García i Yolanda Delgado (FFG), Albert Fornies (FPT), Xavier Esterri (Federació d'Ateneus de Catalunya) i Maribel Moya (Santa Coloma de Gramanet),

Call Centers: Rosa Porti i Laura Hernández (FFG) i Voluntaris 2000.

Depuració i anàlisi dades:

Laura Muñoz, Gabriel Amer, Roger Carbó i Montse Fernández (OTS) i Oriol Alonso i Laura Calvet (FFG).

Comunicació

Joan Vilaplana (CAB- Torre Jussana), Laia Otero (OTS), Joan Rosinach i Oriol Toro (FPT) i Elena Cuevas (FFG).

Agraïments

Aquest estudi no hauria estat possible sense la col·laboració de les entitats del tercer sector i de la societat civil, les quals han participat en el Panoràmic aportant informació essencial per conèixer com és el seu dia a dia. A més de fer possible aquest informe, les entitats de Terrassa han contribuït a elaborar l'informe global de Catalunya, el qual no hauria estat possible sense la col·laboració de tantes persones i organitzacions que treballen cada dia a Catalunya per construir una societat més justa i solidària.

Gràcies a tothom!